

Digital Rights in Nepal: A Preliminary Bibliography

नेपालमा डिजिटल अधिकार : प्रारम्भिक सन्दर्भ सूची

Compiled by
Harsha Man Maharjan and Sanjila Moktan

Martin Chautari

Digital Rights in Nepal: A Preliminary Bibliography

नेपालमा डिजिटल अधिकार : प्रारम्भिक सन्दर्भ सूची

Compiled by Harsha Man Maharjan and Sanjila Moktan

Preferred citation: Maharjan, Harsha Man and Sanjila Moktan. 2023. Digital Rights in Nepal: A Preliminary Bibliography. Version 3.0. Available at www.martinchautari.org.np/files/bibliography/Digital-Rights-in-Nepal_A-Preliminary-Bibliography_CBS2023-1.pdf

Version: 1.0 (November 22, 2020)

Version: 2.0 (August 31, 2021)

Version: 3.0 (March 12, 2023)

Copyright © Martin Chautari

Publisher

Martin Chautari

27 Jeetjung Marg, Thapathali

GPO Box 13470, Kathmandu, Nepal

Tel: +977-1-4238050/4102027; Fax: +977-1-4240059

chautari@mos.com.np

www.martinchautari.org.np

Chautari Bibliography Series: 2023-1

This work was supported by a grant from the Open Society Foundations.

About the Compilers

Harsha Man Maharjan is a Senior Researcher at Martin Chautari and a media scholar interested in media and technology. He has co-authored two books, co-edited three books and published many academic articles in journals and other articles in various newspapers. Email: harsha.maharjan@gmail.com

Sanjila Moktan is an Assistant Researcher at Martin Chautari. She has an MA in Sociology from Tribhuvan University. She has contributed research articles in journals and books. She has also co-compiled several bibliographies that have been published in the website of Martin Chautari. Email: tamangsanjeela@gmail.com

Digital Rights in Nepal: A Preliminary Bibliography

This is a bibliography of reference works related to digital rights in Nepal. Digital rights are human and legal rights in the digital (also known as virtual) world. As in the real world, people have rights to express their thoughts and safeguard their privacy in the virtual world. Many activists and scholars, however, agree that there should be some limitations to freedom of expression and right to privacy in the digital world. Critics have pointed out that often in the digital world, people tend to express their thoughts without thinking of their consequences and in doing so, they promote fear, misinformation and hate. Due to this, some governments have set prior restraints on issues such as defamation, invasion of privacy, and “obscenity.” The paradox is that the more people use digital platforms, the more digital footprints they leave that can be stored and analyzed; so right to privacy is difficult to assure in the digital world. To maintain balance between right to privacy and the use of data for innovation by private companies, governments have brought out laws related to data protection which restrict the use of such data without the consent of the users concerned.

This bibliography contains news, opinion pieces, legal/policy documents, and reports on the topic in English and Nepali. The materials we have included in this bibliography were mostly collected from online sources. To prepare the first version of this bibliography we regularly checked the websites of the main daily newspapers, magazines and some

online media from August 22 to October 31, 2020. We also searched for relevant materials on the internet directly. We have also imported some entries from the bibliography on the writings on the internet in Nepal published in 2015 by Martin Chautari (Maharjan *et al.* 2015). We have divided the entries into four groups: policy/laws, freedom of expression, privacy & surveillance and data protection. The second version of this bibliography contained some materials published before October 31, 2020 which were not included in the earlier version. It also included new materials published between November 1, 2020 and August 15, 2021. In this third version we have added new materials published between August 16, 2021 and February 28, 2023.

This is a work in progress. We will update it every few months. We hope this bibliography will help students, activists, journalists, researchers and policy makers to make sense of the issues that have evolved about digital rights in Nepal. Please contact harsha.maharjan@gmail.com if you have any queries or suggestions regarding this bibliography.

Reference

Maharjan, Harsha Man, Ramita Maharjan, Arjun Panthi, Shailesh Pandey and Prakriti KC. 2015. *Writings on the Internet in Nepal: A Bibliography*. Version 2.0. Kathmandu: Martin Chautari.

Policies/Laws

Babele, Aryan. 2019. Nepal's New IT Bill Seeks to Curb Freedom of Opinion and Expression. *Medianama*, April 23. Available at www.medianama.com/2019/04/223-nepals-new-it-bill-seeks-to-curb-freedom-of-opinion-and-expression/; accessed September 8, 2020.

Barik, Soumyarendra. 2020. Nepali Committee Passes Controversial IT Bill that 'Curtails Freedom of Expression.' *Medianama*, January 7. Available at www.medianama.com/2020/01/223-nepal-committee-passes-it-bill/; accessed September 8, 2020.

- Bhattarai, Kamal Dev. 2020. Bills of Wrongs. *The Annapurna Express*, January 12. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/bills-of-wrongs-1-2149>; accessed September 8, 2020.
- Body and Data. 2019. Information Technology (IT) Bill 2019: From a Feminist Lens. Available at <https://files.bodyanddata.org/nextcloud/index.php/s/WCRo3DL6XcBGLiJ#pdfviewer>; accessed October 21, 2020.
- Center for Media Research – Nepal. 2020. Review of the Information Technology Bill, 2019. Available at www.mediapolicy.org.np/mdocs-posts/review-of-it-bill-2019; accessed May 19, 2021.
- Gautam, Nikeeta. 2021. Draft E-Commerce Bill: Major Highlights and Issues Raised by the Stakeholders. *TechLekh*, May 20. Available at <https://techlekh.com/draft-ecommerce-bill-nepal/>; accessed July 7, 2021.
- Gautam, Nikeeta. 2021. Experts Urge to Refine ‘Cybersecurity Policy 2021 Draft’, Say There Are Ample Gaps to Be Fulfilled. *TechLekh*, July 7. Available at <https://techlekh.com/cyber-security-policy-2021-draft/>; accessed July 7, 2021.
- GON (Government of Nepal). 2007. Non-formal Education Policy, 2063 (2007). Available at www.moe.gov.np/article/198/index.php; accessed December 14, 2015.
- GON. 2007. Electronic Transactions Rules, 2064 (2007). Available at http://moste.gov.np/elec_tran_rule; accessed December 14, 2015.
- GON. 2008. The Electronic Transactions Act, 2063 (2008). Available at www.moste.gov.np/elec_tran_act; accessed December 14, 2015.
- GON. 2019. *Digital Nepal Framework*. Kathmandu: Ministry of Communication and Information Technology.
- ITU (International Telecommunication Union). 2012. *Wireless Broadband Master Plan for the Federal Democratic Republic of Nepal*. Geneva: ITU.
- Journalism Online. 2006. Cyberlaw. Available at www.journalism.com.np/?p=41; accessed April 29, 2008.

- Kamat, Ram Kumar. 2019. HoR Panel Passes ‘Restrictive’ IT Bill. *The Himalayan Times*, December 30, p. 1.
- Malla, Ashankan and Rastra Bimochan Timalsena. 2022. *A Study on Cyber Crime Cases in Nepal: Challenges and Recommendations*. Kathmandu: National Judicial Academy.
- My República. 2020. NC Urges Government to Revise Proposed Information Technology Bill. January 1. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/nc-urges-government-to-revise-proposed-information-technology-bill/>; accessed September 8, 2020.
- Nepal Rastra Bank. 2012. Nepal Rastra Bank Information Technology Guidelines. Available at www.nrb.org.np/bfr/it-guidelines-2012/; accessed January 14, 2023.
- Nepali Sansar. 2019. Social Media Regulation in IT Bill Turns New Debate for Nepal. March 5. Available at www.nepalisansar.com/technology/social-media-regulation-in-it-bill-turns-new-debate-for-nepal/; accessed September 8, 2020.
- Nepali Times. 2020. Rule by Law (Editorial). January 3. Available at www.nepalitimes.com/editorial/rule-by-law/; accessed September 8, 2020.
- NTA (Nepal Telecommunication Authority). 2015. Draft National Information and Communication Technology Policy, 2015. Available at www.nta.gov.np/en/public-notice-en/470-public-notice-forfeedback-%E2%80%9D-draft-national-information-and-communication-technologypolicy,-2015; accessed August 5, 2015.
- NTA. 2020. Cyber Security Byelaw, 2077 (2020). Available at <https://nta.gov.np/wp-content/uploads/2020/08/Cyber-Security-Bylaw-2077-2020.pdf>; accessed September 6, 2020.
- Onlinekhabar. 2019. Why are IT Bill and Special Service Bill Controversial? December 31. Available at <https://english.onlinekhabar.com/why-are-it-bill-and-special-service-bill-controversial.html>; accessed September 8, 2020.

- Onlinekhabar. 2020. Nepali Congress Sends Memorandum on Controversial Bills to PM from All Districts. January 19. Available at <https://english.onlinekhabar.com/nepali-congress-sends-memorandum-on-controversial-bills-to-pm-from-all-districts.html>; accessed September 8, 2020.
- Onlinekhabar. 2020. House Agrees to Let NID Tap Phones without Court's Approval. March 18. Available at <https://english.onlinekhabar.com/house-agrees-to-let-nid-tap-phones-without-courts-approval.html>; accessed September 8, 2020.
- Onlinekhabar. 2020. National Assembly Endorses Controversial Bill Allowing Phone Tapping. May 20. Available at <https://english.onlinekhabar.com/national-assembly-endorses-controversial-bill-allowing-phone-tapping.html>; accessed September 8, 2020.
- Prasain, Krishana. 2020. New Cyber Security Law Requires Firms to Use Information Sharing Platform. *The Kathmandu Post*, September 5, p. 5.
- Rai, Bhrikuti. 2019. Everything You Need to Know about the Nepal Government's New IT Bill. *The Kathmandu Post*, February 23. Available at <https://kathmandupost.com/national/2019/02/22/everything-you-need-to-know-about-the-governments-new-it-bill>; accessed September 8, 2020.
- Raut, Dikchya and Deepa Adhikari. 2020. Why IT Bill is Flawed. *República*, January 11, p. 7.
- Samriddhi Foundation. 2020. Information Communication Technology Bill. Available at <https://samriddhi.org/publications/information-communication-technology-bill-policy-brief/>; accessed May 19, 2021.
- Setopati. 2019. Social Networking Sites like Facebook, Twitter Will Have to be Registered in Nepal. February 13. Available at <https://en.setopati.com/political/139645>; accessed September 8, 2020.
- The Himalayan Times. 2020. Civil Society Denounces IT Bill, Calls for Scrapping it Entirely. January 11, p. 5.
- The Kathmandu Post. 2019. Nepal Government's New Information Technology Bill Draws Battle Lines against Free Speech. February

15. Available at <https://kathmandupost.com/national/2019/02/15/nepal-governments-new-information-technology-bill-draws-battle-lines-against-free-speech>; accessed September 8, 2020.
- The Kathmandu Post. 2019. New Information Technology Bill could Kill Innovation in Nepal, Experts Warn. February 21. Available at <https://kathmandupost.com/national/2019/02/20/new-information-technology-bill-could-kill-innovation-in-nepal-experts-warn>; accessed September 8, 2020.
- The Rising Nepal. 2019. House Committee Endorses Information Technology Bill. December 30, pp. 1/6.
- The Rising Nepal. 2020. Baskota Defends Information Technology Bill. January 2, pp. 1/6.
- Timalsina, Bijay. 2021. Draft Directives to Regulate Social Media Give Authorities Power to Define Decency and Morality. *The Kathmandu Post*, February 13. Available at <https://kathmandupost.com/national/2021/02/13/draft-directives-to-regulate-social-media-give-authorities-power-to-define-decency-and-morality>; accessed February 13, 2021.
- अनलाइनखबर । २०७६ । कांग्रेसको असहमतिबीच सूचना प्रविधिसम्बन्धी विधेयक विकास समितिबाट पारित । पुस १३ । www.onlinekhabar.com/2019/12/824083 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । संसदमा विरोध भएको विधेयकभन्दा अझै नियन्त्रणकारी निर्देशिका ल्याइँदै । फागुन २ । www.onlinekhabar.com/2021/02/931151 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । कांग्रेसले भन्यो- सामाजिक सञ्जाल व्यवस्थापन निर्देशिका अधिनायकवादतर्फको अर्को फड्को । फागुन ३ । www.onlinekhabar.com/2021/02/931185 मा उपलब्ध; चैत १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- अर्याल, बाबुराम । २०७७ । निरंकुशताको यात्रामा दूरसञ्चार कानून । *कान्तिपुर*, कात्तिक ६, पृ. ७ ।
- उज्यालो अनलाइन । २०७६ । सूचना प्रविधिसम्बन्धी विधेयक समितिबाट पारित, सामाजिक सञ्जालमा कसैलाई गाली गरे पाँच वर्ष कैद । पुस १४ । www.ujyaaloonline.com/story/30586/2019/12/30/information-and-technology-bill-passed मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।

- कान्तिपुर। २०७७। विरोधपछि सूचनाप्रविधि विधेयक कार्यसूचीबाट हट्यो। चैत २७। <https://ekantipur.com/news/2021/04/09/16179327300052580.html> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको।
- काफ्ले, नारायण। २०७७। सूचना प्रविधि विधेयक समितिबाट पारित। *गोरखापत्र*, पुस १४, पृ. १/३। टेक्नोलोजी खबर। २०७८। राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा नीति सामाजिक सञ्जालको कन्टेन्ट नियमनका लागि आएजस्तो देखिन्छ। असार ८। <https://technologykhabar.com/2021/06/22/62930/> मा उपलब्ध; साउन ८, २०७८ मा हेरिएको।
- ढकाल, सञ्जय। सन् २०१९। मिडिया काउन्सिललाई 'सरकारी एकाइ बनाएर प्रेस स्वतन्त्रता खुम्च्याउने विधेयक'। *बीबीसी नेपाली*, मे १०। www.bbc.com/nepali/news-48226276 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको।
- तिमल्सिना, विजय। २०७६। सच्चिपन सूचना प्रविधि विधेयक। *कान्तिपुर*, पुस १४, पृ. १।
- तिमल्सिना, विजय। २०७७। अदालतको अनुमतिबिना कसैको फोन रेकर्ड गर्ने अधिकार। *कान्तिपुर*, असोज २८, पृ. ९।
- तिमल्सिना, विजय। २०७७। सरकार किन चाहन्छ फोन ट्यापिङ? *कान्तिपुर*, कात्तिक २, पृ. १/१४।
- तिमल्सिना, विजय। २०७७। सामाजिक सञ्जालमा अंकुश लगाइँदै। *कान्तिपुर*, माघ २८। <https://ekantipur.com/news/2021/02/10/16129193964674364.html> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको।
- दवाडी, रमेश। २०७६। सूचना प्रविधि विधेयकको विरोध गर्दै माइतीघरमा नेविसंघको प्रदर्शन। *नयाँ पत्रिका*, पुस २४। www.nayapatikadaily.com/news-details/33265/2020-01-09 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको।
- दाहाल, आदित्य। २०७८। साइबर कानूनको दुरुपयोगमा सरकार सच्चियोस्। *सेतोपाटी*, साउन ११। www.setopati.com/blog/244292/ मा उपलब्ध; साउन ११, २०७८ मा हेरिएको।
- दाहाल, राजीव। २०७१। भारतको फैसलाले नेपालको विद्युतीय कारोबार ऐन प्रभावित होला? *पहिलो पोष्ट*, चैत १२। <https://pahilopost.com/content/-3084.html> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको।
- दुलाल, जगन्नाथ। २०७७। व्यक्तिको फोन रेकर्ड गर्न सक्ने विधेयक तयार, इन्टरनेट सेवा पनि बन्द गर्न सक्ने। *बाह्रखरी*, कात्तिक ४। <https://baahrakhari.com/news-details/292199/2020-10-20> मा उपलब्ध; कात्तिक ६, २०७७ मा हेरिएको।
- देश सञ्चार। २०७५। गोपनीयता सम्बन्धी कानून प्रेस मैत्री हुने। भदौ २७। <https://deshsanchar.com/2018/09/12/97816/> मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको।
- देश सञ्चार। २०७६। सूचना प्रविधि विधेयक संविधान र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता विपरित। पुस २५। <https://deshsanchar.com/2020/01/10/298487/> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको।

- नयाँ पेज । २०७६ । सामाजिक सञ्जाल दुरुपयोग गरे अब १५ लाख जरिवाना र पाँच वर्ष कैद, के-के गर्न पाइँदैन ? पुस १४ । www.nayapage.com/archives/186526 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७५ । वैयक्तिक गोपनीयता सम्बन्धी विधेयक पारित । भदौ ३० । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/politics/159602-1537006800.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । सामाजिक सञ्जालको गलत प्रयोग, परिप्लवा कानूनको फन्डामा । फागुन ९ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/technology/171623-1550746140.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- निर्वाचन आयोग । २०७७ । निर्वाचन व्यवस्थापनमा सामाजिक सञ्जालको उपयोग सम्बन्धी नीति, २०७७ । <https://election.gov.np/source/निर्वाचन%20कानून/Social%20Media%20Policy%20Final%20copy.pdf>; फागुन २१, २०७९ मा हेरिएको ।
- निर्वाचन आयोग । २०७९ । झुठ फेसबुक पेज/ग्रुपहरू तत्काल हटाउने सम्बन्धमा । <https://election.gov.np/admin/public//storage/HoR/Press%20release/7-8%20page.jpg> मा उपलब्ध; फागुन २१, २०७९ मा हेरिएको ।
- निर्वाचन आयोग । २०७९ । (प्रेस विज्ञप्ती) निर्वाचनमा मिथ्या सूचना, दुष्प्रचार र द्वेषपूर्ण अभिव्यक्तिप्रति शून्य सहनशीलता राखौँ । https://election.gov.np/admin/public//storage/Press%20Release/Press_Release_2079_07_11.pdf मा उपलब्ध; फागुन २१, २०७९ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०६७ । सूचना प्रविधि नीति, २०६७ । <https://nta.gov.np/wp-content/uploads/2012/06/IT-Policy-2067.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७१ । ब्रोडब्याण्ड नीति, २०७१ । <https://nta.gov.np/wp-content/uploads/2012/06/Broadband-Policy-2071.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७२ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीति, २०७२ । <https://nta.gov.np/wp-content/uploads/2012/05/ICT-Policy-2072.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७३ । अनलाइन सञ्चार माध्यम सञ्चालन निर्देशिका, २०७३ । *नेपाल राजपत्र*, खण्ड ६६, संख्या ६० । <http://rajpatra.dop.gov.np/welcome/book?ref=61722> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७३ । राष्ट्रिय आमसञ्चार नीति, २०७३ । http://mokit.gov.np/application/resources/admin/uploads/source/Policy/7.rastriya_am_sanchar_niti_2073_1483446627.pdf मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।

- नेपाल सरकार । २०७५ । राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरणको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक (दर्ता गरिएको) । <https://hr.parliament.gov.np/uploads/attachments/wmozplb8dhzaiif9h.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७५ । वैयक्तिक गोपनीयता सम्बन्धी ऐन, २०७५ । www.lawcommission.gov.np/np/wp-content/uploads/2018/10/गोपनीयता.pdf मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७५ । सूचना प्रविधिको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक । <https://hr.parliament.gov.np/uploads/attachments/eucmqwyeyg3nf9ov.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७६ । डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क, २०७६ । काठमाडौं : सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय ।
- नेपाल सरकार । २०७६ । राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरणको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक (प्रमाणीकरण भएको) । <https://hr.parliament.gov.np/uploads/attachments/bytisgqlozlq4zj3.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७८ । राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा नीति, २०७८ मस्यौदा । <https://mocit.gov.np/application/resources/admin/uploads/source/Policy/राष्ट्रिय%20साइबर%20सुरक्षा%20नीति%2020७८-मस्यौदा.pdf> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार । २०७८ । नागरिक एप (संचालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७८ । <https://mocit.gov.np/categorydetail/nagarik-app-2078> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय । २०७८ । विद्यमान साइबर सुरक्षाका चुनौतीहरू एवं साइबर अपराध नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउने उपायका सम्बन्धमा कार्ययोजना सहितको अध्ययन प्रतिवेदन । चैत ११ । www.moha.gov.np/post/study-report-with-action-plan-regarding-cyber-security-2 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- नेपालखबर । २०७६ । सूचना प्रविधि विधेयक : महासंघ र नेकपाबीच भएको सहमति विपरीत । पुस १५ । <https://nepalkhabar.com/society/15840-2019-12-31-10-20-57> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- पहिलो पोष्ट । २०७६ । सूचना प्रविधि विधेयक विकास समितिबाट बहुमतले पारित, काँग्रेसले राख्यो फरक मत । पुस ३ । <https://pahilopost.com/content/20191229142016.html> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, गौरव । २०७७ । विद्युतीय कारोबारको दफा ४७ : आलोचना दबाउने सरकारी हतियार । *अनलाइनखबर*, वैशाख १९ । www.onlinekhabar.com/2020/05/859973 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।

- पौड्याल, ऋषिराम । २०७६ । सूचना प्रविधि विधेयकले मौलिक हकमा प्रहार । *कान्तिपुर*, पुस १४, पृ. २ ।
- फुयाँल, नवराज । २०७५ । सञ्चार क्षेत्रलाई झनै कस्ने गरी आयो वैयक्तिक गोपनीयता सम्बन्धी विधेयक । *उज्यालो अनलाइन*, भदौ ८ । <https://ujyaaloonline.com/story/5280> मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको
- फ्रिडम फोरम । २०७८ । *सूचना प्रविधिको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक (सूचना प्रविधि विधेयक)* । काठमाडौँ : फ्रिडम फोरम ।
- फ्रिडम फोरम । २०७८ । *मानवअधिकार (सम्मान, संरक्षण र प्रवर्द्धन) मैत्री, राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा रणनीति* । काठमाडौँ : फ्रिडम फोरम ।
- बम, यम । २०७६ । नियन्त्रित गणतन्त्र - १ : सामाजिक सञ्जाल नियमनका नाममा सरकार स्वेच्छाचारी बन्ने खतरा । *नेपाल*, जेठ २७ । <https://nepalmag.com.np/contemporary/2019/06/10/20190610134502> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- बराल, रविराज । २०७६ । नियन्त्रित गणतन्त्र - ५ : सूचना प्रविधि विधेयकसँग झस्किनुपर्ने ८ कारण । *नेपाल*, पुस १६ । <https://nepalmag.com.np/technology/2020/01/01/20200101165954> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०१९ । सूचना प्रविधि विधेयक : के ट्विटर र फेसबुक नेपालमा दर्ता हुन आउलान्? फेब्रुअरी १४ । www.bbc.com/nepali/news-47238350 मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०१९ । विवादास्पद सूचना प्रविधि विधेयक : 'समाजमा फैलिएको अराजकता'लाई कम गर्ने सत्तापक्षको दाबी । डिसेम्बर ३० । www.bbc.com/nepali/news-50943221 मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- महरा, जयसिंह । २०७६ । सूचना प्रविधि विधेयक बहुमतले पारित, सामाजिक सञ्जाल दर्ता गर्नुपर्ने । *कान्तिपुर*, पुस १३ । <https://ekantipur.com/news/2019/12/29/157760564285768648.html> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- मैनाली, नवराज र मुना कुँवर । २०७६ । सूचना प्रविधि कानुनले तपाईंलाई के असर गर्छ ? *नयाँ पत्रिका*, पुस २० । www.nayapatikadaily.com/news-details/32868/2020-01-05 मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७५ । कसैको गोप्य कुराको खुलासा गरे दण्ड : अनुमतिबिना फोटो खिच्न पनि निषेध ! भदौ ६ । <https://ratopati.com/story/58015> मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७५ । सूचना प्रविधि विधेयकमा कांग्रेस सांसदको विरोध : गगनले सम्झाए ज्ञानेन्द्रको प्रसङ्ग । फागुन १० । <https://ratopati.com/story/78611> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।

- रासस । २०७७ । सामाजिक सञ्जालसम्बन्धी निर्देशिका जारी गर्ने तयारी । *अनलाइनखबर*, माघ २७ । www.onlinekhabar.com/2021/02/930050 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- लोकान्तर । २०७६ । सरोकारवाला भन्छन्, 'सूचना प्रविधि विधेयकविरुद्ध सडकमा आउनुपर्छ' । पुस २८ । <https://lokaantar.com/story/97677/2020/1/13/syber-bill#> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- विष्ट, रमेश । २०७६ । महासंघद्वारा विद्युतीय कारोबार ऐनको दफा ४७ र ४८ को खारेजीको माग राख्दै आन्दोलनमा । *एफएनजेनेपाल*, वैशाख ४ । www.fnjnepal.org/np/press/213 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- श्री ५ को सरकार । २०५३ । दूर सञ्चार ऐन, २०५३ । <http://mocit.gov.np/application/resources/admin/uploads/source/Act/14doorsanchaar.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्री ५ को सरकार । २०५४ । दूर सञ्चार नियमावली, २०५४ । <http://mocit.gov.np/application/resources/admin/uploads/source/Regulations/14%20Telecommunication-Regulation-2054-nep.pdf> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- सत्याल, मनोज । २०७६ । राष्ट्रपतिमाथि आक्रमण गर्दा र फेसबुकमा लेख्दा एउटै सजाय ! *सेतोपाटी*, असार ९ । www.setopati.com/politics/183269 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सत्याल, मनोज । २०७६ । सामाजिक सञ्जाल प्रयोगकर्तालाई कसै सरकार । *सेतोपाटी*, पुस १५ । www.setopati.com/politics/196641 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सत्याल, मनोज । २०७७ । साइबर बुलिङ र सामाजिक सञ्जालको एउटै कसुरमा सजाय फरक । *सेतोपाटी*, असार ७ । www.setopati.com/politics/183143 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सत्याल, शिव । २०७६ । विद्युतीय कारोबार ऐनमाथिको अन्याय । *शिलापत्र*, जेठ ३१ । <https://shilapatra.com/detail/7052> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- सापकोटा, जनकराज । २०७६ । विद्युतीय कारोबार ऐन : अभिव्यक्ति स्वतन्त्रतामाथि तरबार । *कान्तिपुर*, जेठ ३१ । <https://ekantipur.com/news/2019/06/14/156047642751292878.html> मा उपलब्ध; असोज १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- सापकोटा, रामु । २०७६ । ओली सरकारका नयाँ कानून, संवैधानिक अधिकारमै अंकुश । *हिमालखबर*, पुस २२ । www.himalkhabar.com/news/110759 मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।

- साह, सोहन । २०७६ । 'बिग ब्रदर इज वाचिड यु' । *नयाँ पत्रिका*, पुस २४ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/33248/2020-01-09 मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- सुवेदी, प्रवीण । २०७७ । विशेष सेवा विधेयकका जोखिमपूर्ण व्यवस्था । *अनलाइनखबर*, जेठ ९ । www.onlinekhabar.com/2020/05/866637 मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । सूचना प्रविधि विधेयक विरोधमा कांग्रेसले आज देशैभर विरोध गर्ने । माघ ५ । www.setopati.com/politics/197915 मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । नेकाका नेता-कार्यकर्ताले सामाजिक सञ्जालमा एक-अर्काविरुद्ध लेख्न नपाउने, प्रतिष्ठानका गतिविधि तत्कालका लागि रोकिने । भदौ २५ । www.setopati.com/politics/216501 मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । 'प्रेमिका'को अर्धनग्न तस्बिर/भिडिओ सार्वजनिक गरेपछि...। पुस ९ । www.setopati.com/index.php/social/224654 मा उपलब्ध; जेठ २२, २०७८ मा हेरिएको ।

Freedom of Expression

- Aljazeera. 2018. Nepal Bans Porn Sites to Curb Sexual Violence. October 4. Available at www.aljazeera.com/news/2018/10/nepal-bans-porn-sites-curb-sexual-violence-181004103812253.html; accessed September 22, 2020.
- AP (Associated Press). 2018. Nepal Blocks 25,000 Websites in Pornography Crackdown. *Arab News Pakistan*, October 14. Available at www.arabnews.pk/node/1387451/media; accessed September 23, 2020.
- Aryal, Mina. 2018. Internet Porn Block 'Not Possible' Say ISPs of Nepal. *ICT Frame*, September 27. Available at <https://ictframe.com/porn-impossible-to-block-in-nepal-isps-say/>; accessed September 22, 2020.
- Aryal, Mina. 2020. Data Privacy and Cyber Law in the Time of Pandemic, Shubha Kayastha. *ICT Frame*, May 7. Available at <https://ictframe.com/cyberlaw-and-data-privacy-in-the-time-of-pandemic-shubha-kayastha/>; accessed September 24, 2020.
- Baral, Rishi Ram. 2019. Pokhara Journalist Detained, Charged under Cybercrime Law. *The Himalayan Times*, April 15. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/pokhara-journalist-detained-under-cybercrime-law>; accessed June 9, 2021.

- Baral, Rishi Ram. 2019. Journalist Giri Released on General Date. *The Himalayan Times*, April 18. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/journalist-giri-released-on-general-date>; accessed June 9, 2021.
- Barali, Shusma. 2020. Epidemic of Online Sexism. *Nepali Times*, May 16. Available at www.nepalitimes.com/here-now/epidemic-of-online-sexism/; accessed July 5, 2021.
- Body and Data. 2020. *Unshackling Expression: A Study on Laws Criminalising Expression Online in Asia*. Bhaktapur: Body and Data.
- Budhathoki, Arun. 2018. Nepal Looks to a Porn Ban to Stem Violence against Women. *The Diplomat*, October 10. Available at <https://thediplomat.com/2018/10/nepal-looks-to-a-porn-ban-to-stem-violence-against-women/>; accessed September 22, 2020.
- Budhathoki, Bijeesh. 2021. Hate Speech is Rampant in Nepal, Causing Conflicts and Crimes in an Ignorant Society. June 3. Available at <https://english.onlinekhabar.com/hate-speech-is-rampant-in-ignorant-nepali-society.html>; accessed December 27, 2022.
- Canada Nepal. 2021. Two Artist Victims of Their Fake Death News. June 21. Available at <https://infocannep.com/two-artist-victims-of-their-fake-death-news/>; accessed July 5, 2021.
- Deep, Aroon. 2018. Nepal Bans 24,000 Porn Websites to Curb Sexual Assault. *Medianama*, October 5. Available at www.medianama.com/2018/10/223-nepal-bans-24000-porn-websites/; accessed September 22, 2020.
- Dhakal, Diwakar. 2022. “No Not Again”: What Nepalis Need to Be Aware of? *My República*, November 17. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/no-not-again-what-nepalis-need-to-be-aware-of/>; accessed December 29, 2022.
- Dixit, Kunda. 2006. Virtual Freedom in Nepal. Available at <https://pcij.org/blog/wp-docs/FreeExpression/Kunda-Dixit.ppt>; accessed July 14, 2006.
- Erickson, Amanda. 2018. Nepal is Fighting Violence against Women by Banning Porn. *The Washington Post*, October 3. Available at www.washingtonpost.com/news/technology/wp/2018/10/03/nepal-is-fighting-violence-against-women-by-banning-porn/.

- washingtonpost.com/world/2018/10/03/nepal-is-fighting-violence-against-women-by-banning-porn/; accessed September 22, 2020.
- Freedom Forum. 2014. Nepalese Businessman's Arrest over Facebook Comment an Attack on Free Expression. *Ifex*, June 20. Available at <https://ifex.org/nepalese-businessmans-arrest-over-facebook-comment-an-attack-on-free-expression/>; accessed June 14, 2021.
- Freedom Forum. 2019. Rising Cyber Crime Cases in Nepal. *Ifex*, June 16. Available at <https://ifex.org/rising-cyber-crime-cases-in-nepal/>; accessed February 5, 2021.
- Friel, Terry. 2005. Nepali Reporters Take Democracy Fight to Cyberspace. *United We Blog*, March 24. Available at <https://blog.com.np/2005/03/24/nepali-reporters-take-democracy-fight-to-cyberspace/>; accessed August 17, 2021.
- Ganguly, Shreya. 2019. Nepalese Comedian Pranesh Gautam Released from Jail after Nine Days. *Medianama*, June 17. Available at www.medianama.com/2019/06/223-nepal-comedian-pranesh-gautam-released-from-jail-after-9-days-on-district-courts-orders/; accessed September 27, 2020.
- Gautam, Ananda. 2022. Online Freedom of Expression in the Legislative Framework of Nepal. *Openinternet*, November 29. Available at <https://openinternet.global/news/online-freedom-expression-legislative-framework-nepal/>; accessed December 23, 2022.
- Gautam, Saugat Raj. 2019. Limitations of Liberty. *My Republica*, November 3. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/78440/>; accessed September 27, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Freedom of Expression is Under Attack and Transitional Justice Stalled in Nepal, Rights Group Says. *The Kathmandu Post*, January 31, pp. 1/4.
- Ghimire, Narayan Prasad. 2020. Internet Access is a Human Right. *The Kathmandu Post*, August 23, p. 4.
- Himalayan News Service. 2019. Journos Stage Sit-in against Giri's Arrest at Kaski DAO. *The Himalayan Times*, April 18. Available at <https://>

- thehimalayantimes.com/nepal/journos-stage-sit-in-against-editor-arjun-giri-arrest-at-kaski-dao; accessed June 9, 2021.
- INSN (International Nepal Solidarity Network). 2005. INSN Denounces Blocking of Sites on Government Orders. Available at <http://insn.org/?p=1438>; accessed April 30, 2008.
- INSN. 2005. INSN.org Website Blocked in Nepal. Available at www.nepalresearch.org/coup_2005/papers/2005_0702in.pdf; accessed April 28, 2008.
- Karki, Shristi. 2022. Many Nepalis Say No, Not Again. November 3. Available at www.nepalitimes.com/latest/many-nepalis-say-no-not-again/; accessed December 29, 2022.
- Karmacharya, Avash. 2019. Ban Your Fears. *My República*, April 20. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/63611/>; accessed September 22, 2020.
- Kattel, Mukunda. 2020. How Free is Freedom of Expression? *The Rising Nepal*, May 11, p. 4.
- Kayastha, Shubha. 2018. The Problem with Nepal's Porn Ban. *The Record*, October 1. Available at www.recordnepal.com/perspective/policing-sexuality-porn-ban-in-nepal/; accessed August 23, 2020.
- Kayastha, Shubha. 2020. Feminist Navigating Digital Space and Countering Technology 'Enabling' Violence" *Arrow for Change* 26(1): 6–8.
- Kayastha, Shubha and Mamata Pokharel. 2020. *Beyond Access: Women and Queer Persons with Disabilities Expressing Self and Exploring Sexuality Online*. Bhaktapur: Body and Data.
- Khobarhub. 2020. Police Arrest Cameraperson of Controversial Music Video 'Deshdrohi'. August 18. Available at <https://english.khobarhub.com/2020/18/120881/>; accessed June 18, 2021.
- Khatiwada, Nishan. 2020. Covid-19 Pandemic Exacerbates Cyberbullying Culture. *The Annapurna Express*, August 26. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/covid-19-pandemic-exacerbates-cyberbullying-culture-2743>; accessed July 21, 2021.

- Khatiwada, Nishan. 2021. Nepali State, Organizations Remain Highly Vulnerable to Cyberattacks. *The Annapurna Express*, April 7. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/nepali-state-organizations-remain-highly-vulnerable-to-cyberattacks-3131>; accessed on July 21, 2021.
- Khula Mancha. 2021. SC Orders Release of Two Journalists. May 7. Available at <https://khulamancha.com/english/news/19714>; accessed June 11, 2021.
- Koirala, Samiksha. 2020. Female Journalists' Experience of Online Harassment: A Case Study of Nepal. *Media and Communication* 8(1): 47–56.
- Kulka, Bryan. 2019. Is Nepal's Porn Ban Useful? *Kathmandu Tribune*, February 21. Available at <https://kathmandutribune.com/nepals-porn-ban/>; accessed September 22, 2020.
- Kumar, Abhinav. 2020. Covid-19 and the Threat of Cybercrime. *The Rising Nepal*, May 11, p. 3.
- Lama, Kiran. 2019. Rapper Vten Breaks Down in Tears. *My República*, January 3. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/56591/>; accessed September 27, 2020.
- Lim, Vincent. 2005. Nepal: Government Blocks Access to Websites with Content about Maoists. Available at www.asiamedia.ucla.edu/article.asp?parentid=3069; accessed September 11, 2006.
- Maharjan, Harsha Man. 2019. From Media Accountability to Violence: Audience Participation and Opposition in the Proposed LED Bulb Procurement Episode on Social Media. A paper presented at the Eighth Annual Kathmandu Conference on Nepal and the Himalaya, July 24–26, Kathmandu.
- Maharjan, Harsha Man. 2020. Governing YouTubers in Nepal. *Medium*, October 3. Available at <https://harsha-maharjan.medium.com/governing-youtubers-in-nepal-af1439112567>; accessed October 12, 2020.
- Maharjan, Harsha Man. 2021. Digital Media Accountability: Audience Participation on Social Media, Online Violence against Media

- and a Critical Incident from Nepal. A paper presented at an online conference within the programme of the Audience Section (AUD) at the annual conference of the International Association for Media and Communication Research, IAMCR Online 2021, hosted by United States International University - Africa, July 11–15, 2021.
- Maharjan, Harsha Man. 2021. Expanding Digital Spaces for Deliberations. *Medium*, August 7. Available at <https://harsha-maharjan.medium.com/expanding-digital-spaces-for-deliberations-79e57df62e70>; accessed August 17, 2021.
- Manandhar, Akriti. 2019. Cruel and Curious Online Sexual Harassment Cases in Nepali Cyberspace. *The Annapurna Express*, August 23. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/cruel-and-curious-online-sexual-harassment-cases-in-nepali-cyberspace-1838>; accessed July 21, 2021.
- Manandhar, Akriti. 2019. (Banned) Porn More Popular than News. *The Annapurna Express*, November 10. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/banned-porn-more-popular-than-news-2008>; accessed September 5, 2020.
- Martin, George. 2018. Nepal Bans Porn Websites after Seeing a 300 Percent Increase in Rapes in Ten Years. *Mail Online*, October 2. Available at www.dailymail.co.uk/news/article-6231521/Nepal-bans-porn-websites-seeing-300-cent-increase-rapes-ten-years.html; accessed September 6, 2020.
- My República. 2019. People Demonstrate Demanding Release of Comedian. June 13. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/67187/>; accessed June 13, 2021.
- My República. 2019. The ‘Pranesh Gautam’ Case is Ever Stronger. June 13. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/mycity/news/the-pranesh-gautam-case-is-ever-stronger>; accessed September 27, 2020.
- My República. 2019. Rapper VTEN Arrested. October 24. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/77847/>; accessed September 27, 2020.

- My República. 2019. Police Released Vten. October 25. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/77989/>; accessed September 27, 2020.
- My República. 2022. SC Issues Interim Order Not to Take Action Against ‘No, Not Again’ Campaigners. November 6. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/sc-issues-interim-order-not-to-take-action-against-no-not-again-campaigners/>; accessed December 29, 2022.
- Nepal Institute of Research and Communications. 2019. Pranesh Gautam Case and Freedom of Speech: Practitioners’ Perspective. *Nepalcomms*, June 16. Available at www.nepalcomms.org/2019/06/16/pranesh-gautam-case-and-freedom-of-speech-practitioners-perspective-2/; accessed September 27, 2020.
- Nepali Times. 2019. Censuring Censorship (Editorial). November 8. Available at www.nepalitimes.com/editorial/censuring-censorship/; accessed September 5, 2020.
- New Spotlight. 2019. Pranesh Gautam Released on Court Order. June 16. Available at www.spotlightnepal.com/2019/06/16/pranesh-gautam-released-court-order/; accessed June 13, 2021.
- Ojha, Anup. 2023. The troubling Rise of ‘Revenge Porn’ in Nepal. *The Kathmandu Post*, February 9. Available at <https://kathmandupost.com/national/2023/02/09/the-troubling-rise-of-revenge-porn-in-nepal/>; accessed 27 February 2023.
- Onlinekhabar. 2020. Opposition Youth Wing Demands Bhim Upadhyaya’s Release. April 23. Available at <https://english.onlinekhabar.com/opposition-youth-wing-demands-bhim-upadhyayas-release.html>; accessed June 12, 2021.
- Onlinekhabar. 2022. Stakeholders Stress the Need for Joint Efforts to Combat Hate Speech in Nepal. June 24. Available at <https://english.onlinekhabar.com/joint-efforts-hate-speech-nepal.html>; accessed December 27, 2022.
- Onlinekhabar. 2022. No Not Again: Supreme Court Says It’s an Example of Freedom of Expression. November 11. Available at <https://>

- english.onlinekhabar.com/no-not-again-freedom-of-expression.html; accessed December 29, 2022.
- Pandey, Shubhanga. 2017. Does Nepal have Freedom of Speech Online? *The Record*, July 13. Available at www.recordnepal.com/category-explainers/nepal-freedom-of-speech-online/; accessed August 23, 2020.
- Pant, Shashwat. 2020. Behind Fake Usernames, Trolls Continue to Target YouTubers—Without Consequences. *The Kathmandu Post*, August 27, p. 8.
- Paudel, Nayak. 2019. Pranesh Gautam Released on General Date. *The Kathmandu Post*, June 17. Available at <https://kathmandupost.com/valley/2019/06/17/comedian-gautam-released-on-general-date>; accessed September 27, 2020.
- Pradhan, Tika R. 2021. Press Council's Censure of Social Media Posts Draws Condemnation. *The Kathmandu Post*, June 27. Available at <https://kathmandupost.com/national/2021/06/27/press-council-s-censure-of-social-media-posts-draws-widespread-condemnation>; accessed July 12, 2021.
- Rai, Bhrikuti. 2019. How a Video of a Film Review Provoked Police Complaint against a Meme Page. *The Kathmandu Post*, June 2, pp. 1/2.
- Rana, Kumud. 2017. The Internet, Sexual Expression and Online Violence in Nepal: Interview with LOOM, Nepal. *GenderIT*, December 19. Available at www.genderit.org/articles/internet-sexual-expression-and-online-violence-nepal-interview-loom-nepal; accessed January 18, 2021.
- Rana, Prajesh SJB. 2019. Can the Internet be Policed? *The Kathmandu Post*, April 30, p. 8.
- Raut, Shrutika. 2022. How free is Freedom of Artistic Expression in Nepal? *Nepalilive*, September 17. Available at www.nepallivetoday.com/2022/09/17/how-free-is-freedom-of-artistic-expression-in-nepal/; accessed December 23, 2022.
- Rayamajhi, Shreedeeep and Sajina Karki. 2018. Report on Porn Ban in Nepal. Available at www.researchgate.net/publication/329125918_

- Report_on_Porn_Ban_in_Nepal_by_Shreedeeep_Rayamajhi_and_Sajina_Karki; accessed September 22, 2020.
- RSS (Rastriya Samachar Samiti). 2018. 21,000 Porn Sites Banned in Nepal: NTA. *Onlinekhabar English*, October 1. Available at <https://english.onlinekhabar.com/21000-porn-sites-banned-in-nepal-nta.html>; accessed September 22, 2020.
- RSS. 2020. YouTubers Urged to Abide by Code of Conduct. *OSNepal*, August 28. Available at www.osnepal.com/970110; accessed September 23, 2020.
- Satyal, Ujjwal. 2022. More Girls Becoming Victims of Revenge Porn. *The Himalayan Times*, January 4. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/more-girls-becoming-victims-of-revenge-porn>; accessed February 27, 2023.
- Sedhai, Roshan. 2018. Will Ban on Porn Sites Curb Rape? *My República*, October 2. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/51074/>; accessed September 22, 2020.
- Sha, Sohan, and Mathieu Quet. 2020. From Expression to Expulsion: Digital Public Spaces as Theatres of Operations in Nepal. *Science, Technology and Society* 25(3): 386–403.
- Sharma, Bhadra and Kai Schultz. 2018. Nepal's Solution to More Rape Cases? Ban Pornography. *The New York Times*, October 12. Available at www.nytimes.com/2018/10/12/world/asia/nepal-porn-ban-sex-rape-sexual-assault.html; accessed September 22, 2020.
- Shrestha, Elisha. 2020. As Popularity of Virtual Meetings Soars, So do Cases of Cyber Harassment. *The Kathmandu Post*, May 27, p. 3.
- Shrestha, Sahina 2016. Online Violence against Women. *Nepali Times*, 4–10 March. Available at <https://archive.nepalitimes.com/article/nation/Online-violence-against-women,2915>; accessed July 5, 2021.
- Shrestha, Shashank. 2019. Nepal has Press Freedom, But No Freedom after Press. *Nepali Times*, June 12. Available at www.nepalitimes.com/opinion/nepal-has-press-freedom-but-no-freedom-after-press/; accessed September 5, 2020.

- South Asia Time. 2022. Nepal EC Set to Crackdown ‘No, Not Again’ Campaign in Social Media. October 29. Available at www.southasiatime.com/2022/10/29/nepal-ec-ec-set-to-crackdown-no-not-again-campaign-in-social-media/; accessed December 29, 2022.
- The Himalayan Times. 2018. I Will Ban 3 Lakh Porn Sites, Says Baskota. December 17. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/i-will-ban-3-lakh-porn-sites-says-baskota/>; accessed September 22, 2020.
- The Himalayan Times. 2019. Three Arrested for Uploading ‘Vulgar’ Content on Youtube. March 22. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/three-arrested-for-uploading-vulgar-content-on-youtube>; accessed June 8, 2021.
- The Himalayan Times. 2019. Rally Held in Capital Demanding Release of Comedian Pranesh Gautam. June 12. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/rally-held-in-capital-demanding-release-of-comedian-pranesh-gautam>; accessed June 13, 2021.
- The Himalayan Times. 2019. Activists Protest against Arrest of a YouTuber. June 13. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/activists-protest-against-arrest-of-a-youtuber-pranesh-gautam/>; accessed September 27, 2020.
- The Himalayan Times. 2020. Cyber Bureau Arrests Journalist for Social Media Post. May 1. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/cyber-bureau-arrests-journalist-for-social-media-post>; accessed June 12, 2021.
- The Himalayan Times. 2020. Stakeholders Concerned about Online Content. September 11, p. 5.
- The Himalayan Times. 2021. New Directives to Control Online Media Worry Free Speech Proponents. February 13. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/new-directives-to-control-online-media-worry-free-speech-proponents>; accessed April 17, 2021
- The Himalayan Times. 2021. Club House User Remanded for Defaming Police. June 23. Available at <https://thehimalayantimes.com/>

kathmandu/club-house-user-remanded-for-defaming-police; accessed July 21, 2021.

The Himalayan Times. 2022. Comedian Singh Arrested for Racist Remarks. August 29. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/comedian-singh-arrested-for-racist-remarks>; accessed on December 22, 2022.

The Kathmandu Post. 2014. Rahman Who Wrote Comments on Facebook Given Clean Chit. July 16. Available at <https://kathmandupost.com/national/2014/07/16/rahman-who-wrote-comments-on-facebook-given-clean-chit>; accessed June 14, 2021.

The Kathmandu Post. 2019. Journalist Charged under Electronic Transaction Act for Reporting about Financial Fraud. April 15. Available at <https://kathmandupost.com/national/2019/04/15/journalist-charged-under-electronic-transaction-act-for-reporting-about-financial-fraud>; accessed June 9, 2021.

The Kathmandu Post. 2020. Former Secretary Bhim Upadhyay Released on Bail. April 27. Available at <https://kathmandupost.com/valley/2020/04/27/former-secretary-bhim-upadhyay-released-on-bail>; accessed June 12, 2021.

The Kathmandu Post. 2021. Telecom Regulator Plans to Invest Rs 1 Billion to Filter ‘Harmful’ Internet Content. February 14. Available at <https://kathmandupost.com/money/2021/02/13/telecom-regulator-plans-to-invest-rs1-billion-to-filter-harmful-internet-content>; accessed February 14, 2021.

TheWalkerOnline. 2021. Journalist Tamang and Lama of Ujyalo Network Arrested. April 25. Available at <https://thewalkeronline.com/journalist-tamang-and-lama-of-ujyalo-network-arrested/>; accessed June 11, 2021.

Xnepali. 2019. Why Was Pari Tamang Arrested? What Did Phulchoki Media Do? March 19. Available at <https://xnepali.net/why-was-pari-tamang-arrested-what-did-fulchoki-media-did/>; accessed September 27, 2020.

- अनलाइनखबर । २०७५ । फूलचोकी मिडियाका सञ्चालक र विवादास्पद मोडल परी तामाङ पक्राउ । चैत ५ । www.onlinekhabar.com/2019/03/751240 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७६ । टिकटकको 'त्यो कालो केटा' लाई प्रहरीले किन कोच्यो हिरासतमा ? जेठ २९ । www.onlinekhabar.com/2019/06/772974 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७६ । मिलन चाम्सको स्पष्टीकरण : फिल्म रिभ्यू होइन, मानहानीका कारण प्रनेश पक्राउ परे । जेठ २९ । www.onlinekhabar.com/2019/06/773002 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७६ । युट्यूबरले भने - पत्रकार आचारसंहिता मान्छौं । माघ २४ । www.onlinekhabar.com/2020/02/834623 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । पूर्वसचिव भीम उपाध्याय पक्राउ । वैशाख १० । www.onlinekhabar.com/2020/04/857334 मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । पूर्वसचिव उपाध्यायलाई तत्काल रिहा गर्न कांग्रेसको माग । वैशाख ११ । www.onlinekhabar.com/2020/04/857576 मा उपलब्ध; साउन २२, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । पूर्वसचिव उपाध्यायलाई तीन दिन थुनामा राख्न अदालतको अनुमति । वैशाख ११ । www.onlinekhabar.com/2020/04/857632 मा उपलब्ध; साउन २२, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । पूर्वसचिव भीम उपाध्यायलाई रिहा गर्न तरुण दलको माग । वैशाख ११ । www.onlinekhabar.com/2020/04/857481 मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । पूजा शर्माको गुनासो : पत्रकारले यति अशिष्ट शब्द बोल्न मिल्छ ? साउन २४ । www.onlinekhabar.com/2020/08/887882 मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । नेपाली झण्डा जलाइएको आपत्तिजनक भिडियो युट्यूबमा, कारबाहीको माग । भदौ २ । www.onlinekhabar.com/2020/08/890312 मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । राष्ट्रिय झण्डा जलाएको आरोपमा एक पक्राउ । भदौ २ । www.onlinekhabar.com/2020/08/890366 मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । कसले चलाउँदैछ डा. केसीको फेक अकाउन्ट ? भदौ १५ । www.onlinekhabar.com/2020/08/892882 मा उपलब्ध; भदौ १६, २०७७ मा हेरिएको ।

- अनलाइनखबर । २०७७ । नेकपाका कार्यकर्ताले फेसबुक, ट्विटरमा नेताविरुद्ध लेख्न नपाउने । भदौ २५ । www.onlinekhabar.com/2020/09/895259 मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । फेसबुकमा फोटो राखेको विषयमा झडप, सात राउण्ड अश्रुग्यास प्रहार । भदौ २७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/895768 मा उपलब्ध; भदौ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७८ । दोहोरी गीत प्रतिष्ठान : दुर्गेशलाई वहिष्कार होइन, सदस्यताबाट वञ्चित । साउन २४ । www.onlinekhabar.com/2021/08/995627 मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७८ । दर्शकसँग दुर्गेशले मागे माफी, प्रतिष्ठानलाई पलको यस्तो सुझाव । साउन २५ । www.onlinekhabar.com/2021/08/995999 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । भिटेन र प्रनेशको पक्षमा बोल्ने अभियन्ता अपूर्व प्रकरणमा मौन । भदौ १५ । www.onlinekhabar.com/2022/08/1183401 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । अपूर्व क्षितिजविरुद्ध जाहेरी दिने कायस्थ भन्छन्- कारबाही पुगिसक्यो, सहमति गछौं । भदौ १९ । www.onlinekhabar.com/2022/09/1185452 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । अपूर्व क्षितिजलाई थप ५ दिन हिरासतमा राख्न अनुमति, प्रहरी भन्छ : भोलि फाइल बुझाउँछौं । भदौ २२ । www.onlinekhabar.com/2022/09/1187256 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिज सिंहलाई थुनामा राख्न म्याद थप्ने प्रहरीको तयारी । भदौ २२ । www.onlinekhabar.com/2022/09/1187150 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । हिरासतमा रहेका कमेडियन अपूर्व अस्पताल भर्ना । भदौ २२ । www.onlinekhabar.com/2022/09/1187477 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । कोभिड भएपछि अपूर्व क्षितिजलाई तारेखमा छाडियो । भदौ २३ । www.onlinekhabar.com/2022/09/1187875 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । अपूर्व क्षितिजलाई फेरि पक्राउ गर्नु जरूरी थियो ? कात्तिक १ । www.onlinekhabar.com/2022/10/1206752 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । अपूर्वलाई पुनः पक्राउ गरेर सरकारले ज्यादती गरेको भन्दै विरोध । कात्तिक ३ । www.onlinekhabar.com/2022/10/1207434 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

- अनलाइनखबर । २०७९ । यो मुद्दा सबै नेपालीको अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताका लागि हो, जितेरै छाड्छु : अपूर्व क्षितिज । कात्तिक ४ । www.onlinekhabar.com/2022/10/1208018 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । 'नो, नट अगेन' का तर्फबाट बकपत्र । कात्तिक २३ । www.onlinekhabar.com/2022/11/1215338 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- अर्थ सरोकार । २०७६ । पत्रकार अर्जुन गिरी पक्राउ प्रकरण : साइबर क्राइमको 'सरकारी रबैया' विरुद्ध पत्रकारहरू सडकमा (फोटोफिचर) । वैशाख ४ । www.arthasarakar.com/2019/04/patrakar-5.html मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- आचार्य, सुदर्शन । २०७९ । 'नो नट अगेन'ले निम्त्याएको परिदृश्य । कात्तिक १८ । www.onlinekhabar.com/2022/11/1212535 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- आयोमेल । २०७७ । जिउँदो मान्छेलाई 'रिप' लेख्ने संवेदना हराएको समाज । चैत ४ । <https://aayomail.com/मुख्य-समाचार/12573/> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- इनेप्लिज । २०७७ । भाइरल जन्तरे मामालाई युटुबरले प्रयोग गरेको कुमारको आक्रोश (भिडियो) । भदौ २५ । www.enepalese.com/2020/09/287151.html मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- इन्जिनियर्स नेपाल । २०७६ । युटुबर प्रनेश गौतमलाई रिहा गर्न पुलचोक स्ववियुको माग । जेठ २८ । www.engineersnepal.com/article/institution/13 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- उज्यालो अनलाइन । २०७७ । पहिले पानी ट्याङ्कीमा पैसा राखेको कुप्रचार गरे, अहिले चरित्रहत्या गरिरहेका छन् : ईश्वर पोखरेल । भदौ १० । <https://ujyaaloonline.com/story/42235/2020/8/26/ishwor-pokharel-about-rumors> मा उपलब्ध; भदौ १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- उज्यालो अनलाइन । २०७८ । राष्ट्रपति भण्डारी र प्रधानमन्त्री देउवाको फोटो बिगारेर टिकटक बनाउने व्यक्ति पक्राउ । साउन १० । <https://ujyaaloonline.com/story/56313/2021/7/25/misuse-of-president-and-pm-photo-one-arrest> मा उपलब्ध; साउन १०, २०७८ मा हेरिएको ।
- ओझा, यतिष । २०७८ । छद्म नाममा लेख्दैमा हुँडार भन्न पाइन्छ ? शिलापत्र, असार २२ । <https://shilapatra.com/detail/61810/> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७६ । भ्रमपूर्ण सन्देश रोकोँ (सम्पादकीय) । चैत १० । <http://ekantipur.com/opinion/2020/03/23/158492927460569670.html> मा उपलब्ध; वैशाख १०, २०७६ मा हेरिएको ।

- कान्तिपुर । २०७७ । भर्चुअल हिंसाको मारमा महिला । माघ २ । <https://ekantipur.com/opinion/2021/01/15/16106764619277448.html> मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । 'पारा'को संशोधित भिडियो सार्वजनिक गर्दै भिटेन । माघ १४ । <https://ekantipur.com/entertainment/2021/01/27/161174774874717867.html> मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिज पक्राउ । भदौ १२ । <https://ekantipur.com/news/2022/08/28/166167814469183087.html> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिजलाई रिहा गर्न सरकारी वकिल कार्यालयको निर्देशन । भदौ २३ । <https://ekantipur.com/news/2022/09/08/166264139412896399.html> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- कायष्ठ, शुभ र ममता पोखरेल । २०७७ । *पहुँचभन्दा पर : अनलाइनमा अपाङ्गता भएका महिला र क्वेर व्यक्तिहरूको स्व-अभिव्यक्ति र यौनिकताको अन्वेषण* । भक्तपुर : बडी एण्ड डाटा ।
- कारोबार । २०७६ । युट्युबर र सामाजिक सञ्जालमाथि खनिए सञ्चारमन्त्री । भदौ ६ । www.karobardaily.com/news/23380 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- कोइराला, रञ्जनहरि । २०७५ । पोर्न साइट बन्द गर्न सरकारको निर्देशन । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असोज ६ । <http://annapurnapost.com/news/108840> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- कोइराला, लक्ष्मीविलास । २०७७ । राइट टु डिस्कनेक्ट : एक चर्चा । *राजधानी*, भदौ ५, पृ. ४ ।
- खतिवडा, श्रृंखला । २०७६ । फ्रान्सबाट फर्किएपछि सामाजिक सञ्जालले मलाई रुवायो । *सेतोपाटी*, भदौ २१ । www.setopati.com/opinion/189292 मा उपलब्ध; भदौ १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- खत्री, शिवराज । २०७७ । पीडितमाथि पीडा थप्दै युट्युबर । *नेपाल समय*, साउन २३ । www.nepalsamaya.com/detail/34640 मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- खत्री, सुजाता । २०७६ । प्रनेश गिरफ्तारीको केस चर्किएपछि निर्माता चाम्सको 'रुन्चे सफाइ' । *देश सञ्चार*, जेठ २९ । <https://deshsanchar.com/2019/06/12/208969/> मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- खबर आजको । २०७६ । यस्तो शर्तमा छुटे मेमे नेपालका युट्युबर प्रनेश गौतम । जेठ ३१ । www.khabaraajako.com/2019/06/14/54656/ मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- खबरहब । २०७५ । फेसबुकको चरम लापरबाही, जसले ज्यूँदो मान्छेलाई मान्यो ! फागुन ६ । www.khabarhub.com/2019/18/5998/ मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- खरेल, दीपक । २०७७ । नेपाल भित्रियो 'रिभेन्ज पोर्न', इन्टरनेटमा भेटिए थुप्रै अश्लील समूह । *हिमालखबर*, असार २१ । www.himalkhabar.com/news/115712 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।

- खसोखास । २०७७ । कोरोनाको अफवाह फैलाउने युट्यूबर पक्राउ । वैशाख ७ । www.khasokhas.com/112506 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- गिरी, कुवेर । २०७८ । दुर्गेशको प्रश्न : गीतमा ‘भोगटेले ठाउँमात्र ओगटे’ भन्न मिल्ने, ‘ख्यास्स पुतली’ भन्न नमिल्ने ? *रातोपाटी*, साउन २० । <https://ratopati.com/story/192881/2021/8/4/durgesh-thapa-> मा उपलब्ध; साउन २०, २०७८ मा हेरिएको ।
- गिरी, विदुर । २०७७ । अभिनेत्रीहरूको नक्कली अश्लील साइट बन्द । *नेपाल समाचारपत्र*, जेठ १३ । www.newsofnepal.com/2020/05/26/320524/ मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, दिनेश । २०७४ । औँलामा अपराध : इन्टरनेट साक्षरताको अभावमा साइबर क्राइम । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, साउन २७ । <http://annapurnapost.com/news/77412> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, नारद । २०७८ । प्रमको नक्कली फेसबुक र ट्विटरमार्फत बदनाम गराउने विरुद्ध उजुरी । *गोरखापत्र*, साउन १० । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2021-07-25-42813> मा उपलब्ध; साउन १०, २०७८ मा हेरिएको ।
- गौतम, प्रनेश । २०७६ । धन्यवाद मिलन चाम्स, तपाईंको झोँकले मलाई फेस बनायो । *देश सञ्चार*, असार २ । <https://deshsanchar.com/2019/06/17/211272> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७८ मा हेरिएको ।
- धिमिरे, शिवहरि । २०७६ । कोरोनासम्बन्धी भ्रम फैलाए कारबाही । *नागरिक*, चैत ९, पृ. ८ ।
- चन्द, सागर । २०७६ । सामाजिक आतंक फैलाउने युट्यूबर । *शिलापत्र*, भदौ ४ । <https://shilapatra.com/detail/10541> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- जनता समाचार । २०७७ । काठमाडौँको गोंगबुबाट नेपाली ‘पोर्न’ भिडियो अपडेट । असार ३० । www.janatasamachar.com/2020/07/200751 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- जनधारणा । सन् २०२१ । समाचार लेखेकै भरमा पक्राउ परेका उज्यालो नेटवर्ककर्मीद्वय रिहाइ । मे ७ । <https://dharananews.com/news/2021-05-07-19103> मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- ज्वाली, कृष्ण । २०७७ । साइबर कानून : अभिव्यक्तिमाथि बन्देज लगाउने हतियार । *कान्तिपुर*, वैशाख १२ । <https://ekantipur.com/news/2020/04/24/158769628369959375.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- डिसी नेपाल । २०७७ । युट्यूबरलाई आचारसंहिता पालना गर्न आह्वान । साउन २३ । www.dcnepal.com/2020/08/177980/ मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।

- ढकाल, खिलानाथ । २०७८ । क्षेत्राधिकार मिचेर व्यक्तिका फेसबुक स्टार्टस नियमन गर्दै प्रेस काउन्सिल । *सेतोपाटी*, असार ११ । www.setopati.com/politics/241492/ मा उपलब्ध; असार ११, २०७८ मा हेरिएको ।
- ढकाल, वैकुण्ठ । २०७८ । छया तिमी त कस्तो छाडा मान्छे ? *जन आस्था*, असार ५ । www.janaaastha.com/archives/41979 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, विजय । २०७७ । सूचनामा अनुदार बन्दै सरकार । *कान्तिपुर*, वैशाख ८, पृ. ३ ।
- तिमल्सेना, सामीप्यराज । २०७७ । नेपाल प्रहरी : चिलाएको ठाउँमा नकन्याउने, नचिलाएको ठाउँमा कोर्ने । *इकागज*, कात्तिक १४ । <https://ekagaj.com/article/arts/629> मा उपलब्ध; कात्तिक १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- थापा, अर्घेलो । २०७६ । चक्कु देखाउने प्रनेशलाई मिलन चाम्सको दण्ड ! *खबरहब*, जेठ २९ । www.khabarhub.com/2019/12/38549/ मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- थामी, टेकराज । २०७८ । निषेधाज्ञामा बढ्यो साइबर अपराध । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/65419/2021-06-10/ मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- थामी, टेकराज । २०७८ । प्रहरीको साइबर सेलको नाममा समेत 'सेक्सुअल ह्यारेसमेन्ट' : एक महिनामै २५ पीडितको जाहेरी । *नयाँ पत्रिका*, साउन ५ । https://nayapatrikadaily.com/news-details/67251/2021-07-20 मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- थामी, टेकराज । २०७९ । धरौटीमा छुटे कमेडियन अपूर्व । *नयाँ पत्रिका*, कात्तिक ३ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/98309/2022-10-20> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- देश सञ्चार । २०७६ । प्रनेश गौतम हाल थुनामै, बिहीबार राति रिहा गरिएको हो कि अस्पताल लगिएको ? जेठ ३१ । <https://deshsanchar.com/2019/06/14/209571/> मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- देश सञ्चार । २०७६ । प्रनेश गौतमविरुद्ध साइबर क्राइममा मुद्दा दर्ता, बहसका लागि वकिल उपस्थित भएनन् । जेठ ३१ । <https://deshsanchar.com/2019/06/14/209844/> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- देश सञ्चार । २०७६ । नौ दिनपछि छुटे युट्युबर प्रनेश गौतम । असार १ । <https://deshsanchar.com/2019/06/16/210649/> मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- देश सञ्चार । २०७६ । प्रनेश गौतमको अदालतमा बयान हुँदै । असार १ । <https://deshsanchar.com/2019/06/16/210542/> मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- दैनिक नेपाल । २०७९ । प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता हननका ७४ वटा घटना सार्वजनिक । वैशाख २ । www.dainiknepal.com/2022/04/550686.html मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।

- नयाँ पत्रिका । २०७७ । प्रहरीको साइबर ब्यूरो नै साइबर अपराधबाट पीडित । फागुन १६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/60763/2021-02-28 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७९ । हास्यकलाकार अपूर्वक्षितिज सिंहलाई रिहाइ गर्न एमालेको दबाब । भदौ २२ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/95285/2022-09-07> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७९ । जमानीमा छाडिए अपूर्व । भदौ २३ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/95383/2022-09-08> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- नयाँ बुलन्द । २०७५ । पत्रकार बस्नेतलाई विनाशर्त रिहा गर्न प्रेस युनियनको माग । भदौ २६ । www.nayabulanda.com/2018/09/11/21096 मा असोज १२, २०७५ ।
- नागरिक । २०७५ । ४ लाखको हाराहारीमा अश्लील वेबसाइट छन्, २० हजार बन्द गर्थ्यौं : प्राधिकरण । असोज १५ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/160963-1538395740.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । विष्णु रिमालको आक्रोश : सञ्चारकर्मी होइन, 'चरित्र सिकारी' । भदौ १३ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/politics/320081-1598689678.html> मा उपलब्ध; भदौ १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक खबर । २०७६ । ज्ञानेन्द्र शाहीको पत्रकार सम्मेलन : युट्युबर र शाही समर्थकबीच झडप । भदौ २९ । <https://nagarikkhabar.com/2019/9/11803> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल आज । २०७६ । युट्युबर गौतमलाई दुई दिन थुना थप । जेठ ३० । www.nepalaaja.com/2019/6/201961333424 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल आज । २०७९ । 'नो नट एगोन' फेसबुक पेजको पक्षमा सर्वोच्च अदालत, कारबाही नगर्न अन्तरिम आदेश । कात्तिक २० । <https://nepalaaja.com/2022/11/202211613220> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- नेपाल प्रेस । २०७८ । फोटो भाइरल भएपछि रेसलर जुरेली भन्छिन्- छत्र शाहीसँग हिलोमा रोमान्स गरेको होइन (भिडियो) । असार १६ । www.nepalpress.com/2021/06/30/72276/ मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- नेपाल प्रेस । २०७८ । दुर्गेशले गीतमार्फत बहिष्कारको जवाफ दिने, 'बहिष्कार' बोलको गीत ल्याउने घोषणा । साउन २० । www.nepalpress.com/2021/08/04/84495/ मा उपलब्ध; साउन २०, २०७८ मा हेरिएको ।
- नेपाल प्रेस । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिजको नाममा उठ्यो एक लाख ७६ हजार । कात्तिक ७ । www.nepalpress.com/2022/10/24/249239/ मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

- नेपाल लाइभ। २०७६। प्रनेश गौतमलाई रिहाइको माग गर्दै फिक्सनले भन्यो – समीक्षालाई अपराध ठहर्याउनु गलत। जेठ ३०। <http://nepallive.com/story/94291> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको।
- नेपाल लाइभ। २०७६। युट्युबर प्रनेश गौतम हाजिरी जमानिमा रिहा। जेठ ३१। <http://nepallive.com/story/94631> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको।
- नेपाल संसार। २०७६। कलाकारको अपमान गरेको भन्दै 'मेमे नेपाल' विरुद्ध उजुरी। जेठ १२। <https://nepalsansar.com/story/17456> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७८ मा हेरिएको।
- न्युज अफ नेपाल। २०७९। बदनियत राखेर लेख्न नपाए अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता हनन हुन्छ? कात्तिक २३। www.newsofnepal.com/2022/11/09/535764/ मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको।
- न्यूज २४। सन् २०१९। भिटेनको भन्दा अश्लिल सामग्री चाहिँ युट्युबमा मज्जाले चल्ने! अक्टोबर २४। www.news24nepal.tv/2019/10/24/582519 मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको।
- न्यूज २४। सन् २०२०। कसैको अभिव्यक्ति चित्त नबुझेमा गाली गलौच र अशिष्टताको प्रदर्शन गर्नु निन्दनीय: कलाकार संघ। जुलाई ११। www.news24nepal.tv/2020/07/11/677828 मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको।
- पन्त, प्रजु। २०७८। प्रहरीको नक्कली फेसबुक ग्रुपबाट बधाई खान्छन् सक्कली प्रहरी। उकेरा, असार २०। www.ukeraa.com/news/2021/07/04/7352 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको।
- पन्त, प्रजु। २०७८। प्रहरी आफै सामाजिक सञ्जालबाट 'पीडित': नक्कली फेसबुक ग्रुप चलाउनेलाई कारबाही तयारी। उकेरा, असार २१। www.ukeraa.com/news/2021/07/05/7374 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको।
- पन्त, सुजन। २०७७। भिटेनको 'पारा': प्रहरीमाथि भिटेनको आक्रमण कि भिटेनमाथि प्रहरीको? *रातोपाटी*, कात्तिक १५। <https://ratopati.com/story/152949/2020/10/31/vten-controversy-> मा उपलब्ध; कात्तिक १५, २०७७ मा हेरिएको।
- पराजुली, अनिल। २०७७। माफी मागेपछि साइबर क्राइमको उजुरी फिर्ता। *अनलाइनखबर*, भदौ १०। www.onlinekhabar.com/2020/08/891969 मा उपलब्ध; भदौ ११, २०७७ मा हेरिएको।
- पहाडी, गणेश। २०७६। अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सापेक्ष हुन्छ। *नयाँ पत्रिका*, पुस २३। www.nayapatrikadaily.com/news-details/33162/2020-01-08 मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको।

- पहिलो पोष्ट । २०७५ । सोसल मिडियामा भाइरल बस काण्ड : प्रहरीले अश्लील हर्कत गर्ने युवकको खोजी थाल्यो । माघ १० । <https://pahilopost.com/content/20190124163910.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- पहिलो पोष्ट । २०७५ । बसभित्र अश्लिल हर्कत गर्ने युवकमाथि के गर्दैछ प्रहरी ? माघ १९ । <https://pahilopost.com/index.php/content/20190202112958.html> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पहिलो पोष्ट । २०७६ । मिलनले 'पाठ सिकाउन' खोज्दा प्रनेश प्रकरण, मिश्रको प्रश्न : कम्पनीको गल्तीमा व्यक्तिलाई कार्वाही किन ? जेठ ३० । <https://pahilopost.com/content/20190613132807.html> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- पहिलो पोष्ट । २०७७ । युट्युबर शिवाकोटीले छोरीहरूलाई अपाङ्ग बनाउँछु भन्दै यौन शोषण गरेको अभिभावकको आरोप । असार १८ । <https://pahilopost.com/content/20200702131946.html> मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पिठातोली, भूमिराज । २०७७ । न्यायाधीश युट्युबर । न्युज कारोबार, जेठ २७ । www.newskaroobar.com/views/bichar/157600.html मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, गौरव । २०७५ । सहमतिमा 'न्यूड' फोटो सुट, भाइरल भएपछि आपत ! *अनलाइनखबर*, पुस २८ । www.onlinekhabar.com/2019/01/733818 मा उपलब्ध; असार २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, गौरव । २०७६ । कलिलैमा 'पोर्न'को लत । *अनलाइनखबर*, असार २३ । www.onlinekhabar.com/2019/07/779126 मा उपलब्ध; असार २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- पौडेल, चिरञ्जीवी । २०७५ । सरकार ! 'फुलचोकी' र 'परी' अरू पनि छन् । *अनलाइनखबर*, चैत ७ । www.onlinekhabar.com/2019/03/751634 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, चिरञ्जीवी । २०७७ । म होइन, प्रधानमन्त्री सच्चिनुपर्छ । *अनलाइनखबर*, वैशाख १६ । www.onlinekhabar.com/2020/04/858922 मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, चिरञ्जीवी । २०७७ । युट्युबरको कठघरामा एक महिलाको 'चीरहरण', विचौलिया शैलीमा युट्युबरको समाजसेवा । *हिमाली पत्रिका*, साउन २१ । <https://himalipatrika.com.np/archives/63492> मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, नारायण । २०७७ । युट्युबर र पत्रकारिता: को हुन यूटुबर ? *नेपालआज*, साउन २२ । <https://nepalaja.com/2020/8/202086145440> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- पौडेल, राजु । २०७७ । बलात्कृत किशोरीसँग बयान लिन्छन् युट्युबर ! *थाहा खबर*, साउन २३ । www.thahakhabar.com/news/104767 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।

- प्रसाई, लोकेन्द्र । २०७७ । सामाजिक सन्जालमा के लेख्दा साइबर अपराध हुन्छ ? देश सञ्चार, वैशाख १२ । <https://deshsanchar.com/2020/04/24/346168/> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- प्रेस काउन्सिल नेपाल । २०७८ । सोसल मिडिया व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा सरोकारवालासँग काउन्सिलको अन्तरक्रिया । असार ३ । www.presscouncilnepal.gov.np/np/2021/06/17/4972/ मा उपलब्ध; असार २८, २०७८ मा हेरिएको ।
- फरक धार । २०७७ । पूर्वसचिव उपाध्यायका पाँच ट्विट जसले उनलाई पुन्यायो प्रहरी हिरासत । वैशाख १० । <https://farakdhar.com/story/27596/> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- फरक धार । २०७७ । पूर्वसचिव उपाध्यायलाई तीन दिन थुनामा राख्न अदालतको अनुमति । वैशाख ११ । <https://farakdhar.com/story/27635/> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- फरक धार । २०७७ । पूर्वसचिव भीम उपाध्यायविरुद्ध साइबर क्राइमको मुद्दा दर्ता । वैशाख १४ । <https://farakdhar.com/story/27750/> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- फरक धार । २०७७ । पूर्वसचिव उपाध्याय २५ हजार धरौटीमा रिहा । वैशाख १५ । <https://farakdhar.com/story/27799/> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- फ्ल्यासन्युज नेपाल । २०७८ । जिउँदा वडाध्यक्षलाई श्रद्धाञ्जली । जेठ २३ । www.flashnewsnepal.com/2021/06/57014.html मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- बरामु, रीताश्री । २०७६ । अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र सीमान्तीकृत । कान्तिपुर, माघ १, पृ. ७ ।
- बराल, रविराज । २०७८ । भूलसुधार गरी माफी मागिसकेको अवस्थामा पत्रकारमाथि किन धरपकड ? मिडिया कुराकानी, वैशाख १२ । <https://mediakurakani.com/news/83> मा उपलब्ध; जेठ २८, २०७८ मा हेरिएको ।
- बराल, रविराज र आकाश क्षेत्री । २०७८ । किन थुनामा छन् पत्रकार ? के बालुवाटार बदला लिनैछ ? मिडिया कुराकानी, वैशाख २३ । <https://mediakurakani.com/news/98> मा उपलब्ध; जेठ २८, २०७८ मा हेरिएको ।
- बराली, शुष्मा । २०७७ । बन्दाबन्दीमा बढ्यो फेसबुकबाट अपराध । हिमालखबर, वैशाख १६ । www.himalkhabar.com/news/113532 मा उपलब्ध; वैशाख १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- बलायर, लक्ष्मी । २०७८ । तीज गीत विवादबारे के भन्छन् दुर्गेश थापा ? पहिलो पोष्ट, साउन १७ । <https://pahilopost.com/content/20210801194617.html> मा उपलब्ध; साउन १७, २०७८ मा हेरिएको ।
- बस्नेत, मनबहादुर । २०७७ । साइबर क्राइम : शासक – प्रशासकको प्रतिशोधी हतियार । नेपाल, वैशाख १७ । <https://nepalmag.com.np/contemporary/2020/04/29/1588171694> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।

- बाह्रखरी । २०७६ । अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता कुण्ठित गर्ने नियत (सम्पादकीय) । पुस १४ । <https://baahrakhari.com/news-details/232723/2019-12-30> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- बिजमाण्डू । २०७८ । प्रहरीको फेक आइडी 'क्लब हाउस' मा चलाएपछि धरपकड, साइबर ब्युरोद्वारा एक युवक पक्राउ । असार ८ । <https://bizmandu.com/content/20210622144704.html> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०१९ । अश्लीलता र असहिष्णुता फैलाएको आरोपमा गायकहरू पक्राउ ठीक कि बेठीक । अक्टोबर २४ । www.bbc.com/nepali/news-50172047 मा उपलब्ध; अगष्ट १७, २०२१ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०२१ । प्रतिबन्धको माग गरिएको पञ्जी किन प्रख्यात छ । जुलाई २९ । www.bbc.com/nepali/news-58009394 मा उपलब्ध; जुलाई २९, २०२१ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०२२ । नेपाल निर्वाचन : 'नो नट अगेन' अभियानलाई चेतावनी दिने निर्वाचन आयोगको कदम किन आलोचित । अक्टोबर २७ । www.bbc.com/nepali/news-63405536 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- भट्ट, सुवास । २०७७ । इ-पासपोर्ट छपाइमा खेलबाड : दोस्रोपटक टेन्डर रद्द, नयाँ टेन्डरको छैन भर । *नयाँ पत्रिका*, असोज ७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51681/2020-09-23 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, युवराज र अस्मिता खड्का । २०७६ । गीत जब प्रहरी चौकी पुग्छ... । *अन्नपूर्णा* (सम्पूर्ण), कात्तिक २२, पृ. ६ ।
- भाट, भोजराज । २०६० । सेन्सरसीपमा माओवादी इन्टरनेट । *खबर ६*(१) : १२-१३ ।
- मकालु खबर । २०७८ । सुरवीर पण्डित भन्छन्- म मरेको छैन । असार ४ । www.makalukhabar.com/2021/06/99977088173/ मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- महर्जन, हर्षमान । २०७७ । युट्युबरको व्यवस्थापन । *कान्तिपुर*, असोज २८, पृ. ७ ।
- महर्जन, हर्षमान । २०७८ । दफा ४७ को खतरा । *हिमाल*, माघ १८ । www.himalkhabar.com/news/128105 मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- माउन्टेन मिडिया । २०७८ । यी दुई कलाकार जसलाई जिवित छँदै श्रद्धाञ्जलीको ओइरो, दारी बाले पोखे आक्रोश, को को विरुद्ध दिए उजुरी ? (भिडियो) । असार ७ । <https://moun10media.com/News/11698> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- मिडिया डबली । २०७६ । पुण्य गौतमले देखाए नेकपाको पावर, तीन जना युट्युबर प्रहरी हिरासतमा । *फागुन ३०* । <https://mediadabali.com/news/116743> मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।

- मैनाली, नवराज । २०७७ । थाहै नपाई साइबर अपराध, पछिल्ला घटनामा १८ वर्षमुनिका किशोर-किशोरी बढी संलग्न । *नयाँ पत्रिका*, मंसिर ४ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/55048/2020-11-19 मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- मोक्तान, रीना । २०७८ । फेरि विवादमा दुर्गेशको 'तीज गीत' । *कान्तिपुर*, साउन १५ । <https://ekantipur.com/entertainment/2021/07/30/16276428618509191.html> मा उपलब्ध; साउन १५, २०७८ मा हेरिएको ।
- राउत, स्वेच्छा । २०७४ । युट्युबमा छाडा भिडियो कहिलेसम्म ? विकल्प : निषेध या नियन्त्रण ? *पहिलो पोष्ट*, माघ ११ । <https://pahilopost.com/content/-45657.html> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- राजपुत, विद्या । २०७४ । साइबर अपराधमा फेसबुक प्रयोग सबैभन्दा बढी । *सेतोपाटी*, मंसिर ८ । www.setopati.com/social/108277 मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७७ । प्रचण्डलाई गाली गरेको आरोपमा ओली निकट पत्रकार पक्राउ । *रातोपाटी*, वैशाख १८ । <https://ratopati.com/story/128146/2020/4/30/dipak-pathak> मा उपलब्ध; साउन २३, २०७८ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७७ । युट्युबरलाई आचारसंहिता पालना गर्न आह्वान । साउन २३ । <https://ratopati.com/story/141745/2020/8/7/youtube-online-tv> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७७ । नेपालको झण्डा जलाउँदै जातीय द्वन्द्व भड्काउने आपत्तिजनक च्याप गीत युट्युबमा । भदौ २ । <https://ratopati.com/story/143184/2020/8/18/song-> मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७७ । फेक अकाउन्ट खोलेर गलत समाचार सम्प्रेषण भयो : घिसिङ । भदौ १० । <https://ratopati.com/story/144223/2020/8/26/kulman-ghising> मा उपलब्ध; भदौ १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७७ । व्यक्तिको घरझगडामा युट्युबरको प्रवेश : यो कस्तो खालको पत्रकारिता हो ? भदौ २५ । <https://ratopati.com/story/146327/2020/9/10/youtube-journalism-debate> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस (राष्ट्रिय समाचार समिति) । २०७७ । अराजकता मच्चाउने न्यु मिडियाका गतिविधितर्फ सचेत रहन आग्रह । *गोरखापत्र*, असार २९ । <https://gorkhapatraonline.com/national/2020-07-13-18417> मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । युट्युबरलाई आचारसंहिता पालना गर्न आह्वान । *रातोपाटी*, साउन २३ । <https://ratopati.com/story/141745/2020/8/7/youtube-online-tv> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।

- रासस । २०७७ । सामाजिक सञ्जाल नियमन गर्ने निर्देशिका ल्याइने : सूचना प्रविधिमन्त्री गुरुङ । *गोरखापत्र*, माघ ३० । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2021-02-12-31899> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७८ । फेसबुकमा आएको फ्रेण्ड रिक्वेस्ट एसेप्ट गर्दा...। *चक्रपथ*, साउन ११ । <https://chakrapath.com/newsdetails/15474> मा उपलब्ध; साउन ११, २०७८ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७८ । उपकुलपति सिंहको मृत्यु भएको विज्ञप्ति निकाल्नेमाथि साइबर अपराध मुद्दा लगाइने । *अनलाइनखबर*, साउन २४ । www.onlinekhabar.com/2021/08/995348 मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- लामा, सिङ्ग । २०७८ । पञ्जी र फ्रिफायरविरुद्ध सांसदको ब्याटल । *शिलापत्र*, साउन १९ । <https://shilapatra.com/detail/63778/> मा उपलब्ध; साउन १९, २०७८ मा हेरिएको ।
- लुइटेल, खविन । २०७६ । युट्युबर किन जिम्मेवार नबने ? *अन्नपूर्ण पोस्ट*, भदौ ७ । <http://annapurnapost.com/news/135462> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- लेखाजोखा न्यूज । २०७९ । 'नो नट अगेन' : आयोगको 'एक्सन'विरुद्ध सर्वोच्चमा रिट । कान्तिक १४ । <https://lekhajokhanews.com/news/109493/> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- लोकपथ डटकम । २०७७ । युट्युबर पक्राउ : दुई किशोरी बलात्कार, आमालाई यस्तो धम्की दिए । असार २८ । www.lokpath.com/story/275342 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- विजशाला । २०७४ । रविन्द्र मिश्रलाई ध्वस्त बनाउने सामग्री सामाजिक सञ्जालमा भाइरल । कान्तिक २८ । www.bizshala.com/story/रविन्द्र मा उपलब्ध; भदौ १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- विष्ट, रमेश । २०७६ । सम्पादक गिरीलाई प्रहरीले साइबर अपराध सम्बन्धी कसुरमा पक्राउ गरेको घटनाप्रति महासंघको गम्भीर ध्यानाकर्षण । *एफएनजेनेपाल*, वैशाख २ । www.fnjnepal.org/np/press/212 मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- शर्मा, इला । २०७७ । सामाजिक सञ्जालको मन्द विष । *सेतोपाटी*, वैशाख २६ । www.setopati.com/opinion/205769/ मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- शर्मा, राजेश । २०७८ । अनि ती किशोरीलाई लाइभ च्याटले पोर्न साइटसम्म पुऱ्यायो । *शिलापत्र*, वैशाख २४ । <https://shilapatra.com/detail/57255/> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- शिलापत्र । २०७७ । युट्युबर प्रनेश हाजिरी जमानीमा छुटे । जेठ ३१ । <https://shilapatra.com/detail/7035> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- शिलापत्र । २०७७ । नेपाली झण्डा जलाएको भिडियो युट्युबमा राख्नेमध्येका एक जना पक्राउ । भदौ २ । <https://shilapatra.com/detail/38572> मा उपलब्ध; असोज १४, २०७७ मा हेरिएको ।

- श्रेष्ठ, सुदीप । २०७६ । भिटेन पक्राउले जन्माएको प्रश्न । *सेतोपाटी*, कात्तिक ९ । www.setopati.com/opinion/191871 मा उपलब्ध; भदौ १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- सबल पोष्ट । २०७६ । पत्रकारलाई पक्राउ गरेर विद्युतीय कारोबार ऐन लगाएको विरोधमा पत्रकार महासंघद्वारा आन्दोलनको घोषणा । वैशाख ५ । <https://sabalpost.com/archives/31756> मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- साझापथ । २०७७ । युट्युबर भाग्य न्यौपानेलाई महिला दुर्व्यवहारको आरोप : भन्छन्- 'जुन मेरो गल्ती हो' । साउन २२ । www.sajhpath.com/2020/08/7284/ मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- सापकोटा, जनकराज । २०७७ । बलात्कारको आरोपमा यसरी पक्राउ परे युट्युबर । *कान्तिपुर*, असार २८ । <https://ekantipur.com/news/2020/07/12/159452179413983991.html> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०१२ । विकास थापाले पाए सफाइ । *माइसंसार*, अगष्ट २८ । www.mysansar.com/2012/08/1314/ मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०१४ । अदालतको फैसला - सामाजिक सञ्जालमा राज्य संयन्त्रले नियन्त्रण गर्न पाउँदैन । *माइसंसार*, जुन १७ । www.mysansar.com/2014/07/13816/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०१४ । फेसबुकमा कमेन्ट लेख्दा १८ दिन थुनामा राखिएका रहमानलाई धरौटीमा छाड्न अदालतको आदेश । *माइसंसार*, जुन २१ । www.mysansar.com/2014/06/13148/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०१९ । गायक तह लगाउने पुलिसको अपरेसन : दुर्गेश पक्रेको 'प्रेसर'पछि भिटेनको शिकार ? *माइसंसार*, अक्टोबर २५ । www.mysansar.com/2019/10/38095/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०२१ । प्रधानमन्त्रीलाई समेत झुक्याउने तरकारीको खास रहस्य बल्ल पो थाहा पाइयो, यस्तो रहेछ । *माइसंसार*, फेब्रुअरी ८ । www.mysansar.com/2021/02/42862/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०२१ । द्वन्द्व रवि लामिछाने र किशोर श्रेष्ठबीचको, मारमा परेर अदालत धाउने फेसबुकमा कमेन्ट गर्ने दुई जना । *माइसंसार*, जुलाई १८ । www.mysansar.com/2021/07/48134/ मा उपलब्ध; जुलाई १८, २०२१ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०२१ । 'विद्या जिस्काउँछस्' ओलीको नक्कली आवाजको ट्रोल भिडियो : बनाउने पत्ता लागेन, नाबालकलाई मुद्दा । *माइसंसार*, जुलाई २५ । www.mysansar.com/2021/07/48243/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।

- सिधाबाटो । २०७६ । मन्त्रि बास्कोटाको प्रश्न : भिटेनको गीत परिवारसँग बसेर सुन्न सुक्नुहुन्छ ?
कात्तिक ७ । <https://sidhabato.com/archives/12971> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८
मा हेरिएको ।
- सुधार मिडिया । २०७८ । जिउँदै मान्छेलाई 'मरेको भन्दै समाचार आएपछि रश्मि भट्ट रुदै लाईभ'मा
(हेर्नुस भिडियो) । वैशाख ३० । <https://sudursanchar.com/जिउँदै-मान्छेलाई-मरेको/> मा
उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- सुनौलो नेपाल । २०७८ । आफ्नोबारे अनर्गल प्रचार गर्ने र जिउँदोमै श्रद्धाञ्जली दिनेलाई कारबाही
गर्न सूर्य थापाको माग । जेठ ३ । <https://sunaulonepal.com/content/38546> मा उपलब्ध;
असार २१, २०७८ मा हेरिएको ।
- सुवेदी, देवराज । २०७७ । भ्रममा नपर्न मेलम्ची नगरपालिकाको सार्वजनिक रूपमा आग्रह । *अनलाइन
रेडियो नेपाल*, भदौ २६ । www.onlineradionepal.gov.np/2020/09/11/95764.html
मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- सूर्योदय अनलाइन । २०७६ । युट्युबर प्रनेश गौतम पुनः हिरासतमा । जेठ ३२ । [https://
suryodayaonline.com//युट्युबर-प्रनेश-गौतम-पुन/](https://suryodayaonline.com//युट्युबर-प्रनेश-गौतम-पुन/) मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा
हेरिएको ।
- सेतोपर्दा । २०७५ । अश्लिल कार्यक्रम चलाउने युट्युब च्यानलमाथि साइबर क्राइमको मुद्दा । चैत
६ । <http://setoparda.com/archives/6177> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । 'भिटेन' माथि अनुसन्धान गर्न अदालतले दियो ७ दिन म्याद । कात्तिक ७ ।
www.setopati.com/social/192142/ मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । प्रहरीले हटायो भिटेनको 'हामी यस्तै त हो नि ब्रो' । कात्तिक ७ । [www.
setopati.com/social/192117/](http://www.setopati.com/social/192117/) मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । भिटेनको 'पारा' गीत संशोधनसहित रिलिज हुने, मागे माफी । कात्तिक १६ ।
www.setopati.com/art/art-activity/220529/ मा उपलब्ध; साउन २५, २०७८ मा
हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । प्रहरीले अनुसन्धान थालेपछि भिटेनले प्राइभेट गरे भिडिओ । कात्तिक १३ ।
www.setopati.com/social/220387/ मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिज सिंहलाई १० दिन थुनामा राख्न अनुमति । भदौ १३ ।
www.setopati.com/social/280882 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७९ । हँसाउने क्रममा गल्ती भयो माफ गरिदिनु : कमेडियन अपूर्व क्षितिज सिंह ।
भदौ ११ । www.setopati.com/art/art-activity/280694 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९
मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिजलाई चार वटा मुद्दा, अनुसन्धान प्रतिवेदन बुझाउँदै प्रहरी ।
भदौ २१ । www.setopati.com/social/281655 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिज सिंहलाई फेरि पक्राउ गऱ्यो प्रहरीले । कात्तिक १ । www.setopati.com/social/284880 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

सौर्य अनलाइन । २०७७ । कोरोनाबारे अफवाह फैलाउने एक युट्युबर पक्राउ । वैशाख ७ । www.souryaonline.com/2020/04/298881.html मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।

स्मार्ट२४न्युज । २०७८ । नवीकरण नगरेका अनलाइन मिडियाले प्रेस कार्ड नपाउने । साउन ४ । <https://smart24news.com/news/7539/> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको ।

हिमालखबर । २०७७ । पूर्व सचिव भीम उपाध्याय पक्राउ । वैशाख १० । www.himalkhabar.com/news/113387 मा उपलब्ध; साउन २२, २०७८ मा हेरिएको ।

हिमालखबर । २०७९ । कमेडियन अपूर्व क्षितिज सिंह रिहा हुँदै । भदौ १९ । www.himalkhabar.com/index.php/news/132024 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

हिमालय पोष्ट । २०७७ । पत्रकार पाठक अदालतबाट रिहा । वैशाख २२ । <https://himalayapost.com/archives/117608> मा उपलब्ध; साउन २४, २०७८ मा हेरिएको ।

हुमागाईं, बसन्त । २०७० । भाण्डा काण्डमा जेल पगेका पत्रकार पन्तको कलेजले नै मुद्धा फिर्ता लियो । *हेलोखबर*, असार ९ । <https://hellokhabar.com/6413/> मा उपलब्ध; असार ७, २०७८ मा हेरिएको ।

Data Protection/Security

- Acharya, Sushant and Sudhamshu Dahal. 2021. Security Threats and Legalities with Digitalization in Nepal. *Research Nepal Journal of Development Studies* 4(2): 1–15
- Ale Magar, Arpana. 2020. Cyber Risk Increases Along with the Rising Trend of Webinars. *The Himalayan Times*, May 6, p. 4.
- Aljazeera. 2019. Nepal Detains 122 Chinese for Suspected Cybercrime, Bank Fraud. December 24. Available at www.aljazeera.com/news/2019/12/nepal-detains-122-chinese-suspected-cyber-crime-bank-fraud-191224060142747.html; accessed September 6, 2020.
- ANI (Asian News International). 2020. Illegal Acts of Nepal PM's IT Consultant Get Govt. Amnesty: Report. *Nepal News*, August 18. Available at www.nepalnews.net/news/266126770/illegal-acts-of-nepal-pm-it-consultant-get-govt-amnesty-report; accessed August 23, 2020.
- Aryal, Mina. 2020. PM's IT Consultant, Accused of Involvement in Illegal Removal of News Item. *ICT Frame*, April 2. Available at

- <https://ictframe.com/asgar-ali-accused-of-involvement-in-illegal-removal-of-news-item>; accessed August 23, 2020.
- Aryal, Mina. 2021. Chinese Hackers Stole Call Details of Nepal Telecom. *ICT Frame*, July 14. Available at <https://ictframe.com/chinese-hackers-stole-call-details-of-nepal-telecom/>; accessed July 21, 2021.
- Basnet, Gajendra. 2020. PM's Closest, Yet Controversial, 'Shadow Player' Behind Scandals. *Khabarhub*, April 3. Available at <https://english.khabarhub.com/2020/03/86715/>; accessed August 23, 2020.
- Bhattarai, Priyanjana. 2020. Copyright Act Amendment: What's New and Important? *The Himalayan Times*, August 25. Available at <https://thehimalayantimes.com/opinion/copyright-act-amendment-whats-new-and-important/>; accessed August 23, 2020.
- Bhattarai, Shree Krishna. 2016. Social Media Related Cybercrime in Nepal and Its Legal Remedy. *NJA Law Journal* 1(1): 61–88.
- Bhattarai, Shree Krishna. 2019. A Scholarly Discourse on Cybercrime and Social Media Crime. *The Judge Advocate Journal*, 112–129.
- Bhattarai, Shree Krishna. 2022. Cyberlaw, Cybercrime and Online-Defamation with Reference to Social Media. PhD dissertation, Tribhuvan University.
- Bhattarai, Shree Krishna. 2022. Is Social Media Defamation a Civil or Criminal Wrong? *Nepal Law Review* 30(1): 187–219.
- Devkota, Sabina. 2020. Crossborder Cybercrime and Punishment. *Nepali Times*, February 14. Available at www.nepalitimes.com/banner/crossborder-cybercrime-and-punishment/; accessed July 5, 2021.
- Dhungana, Shuvam. 2021. 14-Year Old Arrested for Hacking Social Media Accounts of Celebrities. *The Kathmandu Post*, April 6. Available at <https://kathmandupost.com/national/2021/04/06/14-year-old-arrested-for-hacking-social-media-accounts-of-celebrities>; accessed July 21, 2021.
- Dhungana, Shuvam and Rajesh Khanal. 2019. Millions Stolen by ATM Hackers Exposes Vulnerability of Nepali Banks. *The Kathmandu Post*, September 1. Available at <https://kathmandupost.com>.

- com/money/2019/09/01/millions-stolen-by-atm-hackers-exposes-vulnerability-of-nepali-banks; accessed August 27, 2020.
- Dhungel, Ravi. 2019. Cyber Security for National Security. *The Rising Nepal*, December 5, p. 4.
- Dinesh. 2021. Nepal Telecom Server is Safe with No Hacking: Says the Company. *NepaliTelecom*, July 15. Available at www.nepalitelecom.com/2021/07/ntc-server-is-safe-with-no-hacking.html; accessed July 21, 2021
- Giri, Shailendra. 2019. Cyber Crime, Cyber Threat, Cyber Security Strategies and Cyber Law in Nepal. *Pramana Research Journal* 9(3): 662–672.
- Giri, Shailendra and Subarna Shakya. 2020. High Risk of Cybercrime, Threat, Attack and Future Challenges in Nepal. *International Journal of Computer Sciences and Engineering* 8(2): 46–51.
- Gyawali, Sandip. 2021. Hackers from China Target Nepali ATMs. *Kathmandu Tribune*, April 4. Available at <https://kathmandutribune.com/hackers-from-china-target-nepali-atms/>; July 21, 2021.
- ICT Byte. 2020. Foodmandu’s Data Hacked. What People are Saying? March 8. Available at <https://ictbyte.com/news/foodmandus-data-hacked-what-people-are-saying/>; accessed September 6, 2020.
- ICT Byte. 2020. Vianet’s Customer Data Hacked. How People are Responding? April 8. Available at <https://ictbyte.com/nepal/vianets-customer-data-hacked-how-people-are-responding/>; accessed September 6, 2020.
- ICT Byte. 2020. Vianet’s Data Hacked: More than 1 Lakh 50,000 Records. April 8. Available at <https://ictbyte.com/nepal/vianets-data-hacked-more-than-1-lakh-50000-records/>; accessed September 6, 2020.
- ICT Byte. 2020. A Twitter Account Warns to Hack Prabhu Money Transfer. April 10. Available at <https://ictbyte.com/nepal/a-twitter-account-warns-to-hack-prabhu-pay/>; accessed September 6, 2020.
- ICT Byte. 2020. Hacker Now Warns Nepali Congress. April 10. Available at <https://ictbyte.com/nepal/hacker-now-warns-nepali-congress/>; accessed September 6, 2020.

- ICT Byte. 2020. Data Breach in Nepal: Why is This Rising Day by Day? April 15. Available at <https://ictbyte.com/events/data-breach-in-nepal-why-is-this-rising-day-by-day/>; accessed September 6, 2020.
- IFJ (International Federation of Journalists). 2020. Nepal: Article Disappears from Kathmandu Press Website. *South Asia Media Solidarity Network*, April 6. Available at <https://samsn.ifj.org/nepal-article-disappears-from-kathmandu-press-website/>; accessed August 23, 2020.
- Infocannep. 2021. Vianet- Young Nepali Hacker Narapichas. *Canada Nepal*, May 14. Available at <https://infocannep.com/vianet-young-nepali-hacker-narapichas/>; accessed July 21, 2021.
- Joshi, Prabinda Raj. 2013. Hacking: A Critical Study in Emerging Cyber Crime in Nepal. LLB Thesis, Purbanchal University.
- Kathmandu Tribune. 2017. Girish Khatiwada Launches Official Website of Men's Room Reloaded (MRR). December 18. Available at <https://kathmandutribune.com/girish-khatiwada-launches-official-website-mens-room-reloaded-mrr/>; accessed on December 22, 2022.
- Kayastha, Shubha. 2020. Digital Debacles. *The Record*, June 23. Available at www.recordnepal.com/perspective/opinions/digital-debacles/; accessed August 23, 2020.
- Khanal, Rajesh. 2019. Central Bank Says Deposits in the Banks are Safe after Arresting Chinese Nationals for Hacking into ATM Machines. *The Kathmandu Post*, September 2. Available at <https://kathmandupost.com/money/2019/09/01/police-arrest-chinese-nationals-for-atm-theft-central-banks-says-depositors-money-is-safe/>; accessed August 27, 2020.
- Khatri, Naresh and Sunil Paudel. 2021. Privacy and Security Issues in Social Networking Sites (SNS). *Journal of Science and Engineering* 9: 22-30.
- Maskey, Yural. 2016. Nepal Telecom Network Allegedly Hacked by Anonymous. *Gadgetbyte*, March 8. Available at www.gadgetbytenepal.com/nepal-telecom-network-allegedly-hacked-anonymous-%E2%80%AAopnep/; accessed November 22, 2020.

- My República. 2020. F1 Soft's President Dhakal and PM's IT Consultant Ali in Hot Water after Pressuring to Illegally Remove News Item by Hacking into Backend. April 2. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/91859/>; accessed August 23, 2020.
- My República. 2020. Here is Why PM's IT Consultant Asgar Ali has been a Controversial Figure. April 2. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/91898/>; accessed August 23, 2020.
- My República. 2020. Hacking of News Website Tantamount to Pre-censorship: Experts. April 3. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/hacking-of-news-website-tantamount-to-pre-censorship-experts/>; accessed August 25, 2020.
- My República. 2021. Police Arrest 'Narapisach' Who Leaked Data of Vianet Communications Last Year. January 10. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/103059/>; accessed July 21, 2021.
- My República. 2023. Eight Arrested for Hacking Bank Accounts using 'Nepali Keti' App. February 3. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/eight-arrested-for-hacking-bank-accounts-using-nepali-keti-app-1/>; accessed February 27, 2023.
- Narapichas. 2021. Here Is My Story. *Reddit*, February 16. Available at www.reddit.com/r/Nepal/comments/1l1cz3/written_by_narpichas_who_hacked_into_vianet/gnqxs55/; accessed July 21, 2021.
- Nepal Minute. 2022. Unauthorised ntruders Heked into ukUeraa.com's CMS: *Pathseed Nepal*, December 2. Available at www.nepalminute.com/detail/1230/unauthorised-intruders-hacked-into-ukeraacomscms-pathseed-nepal-2022-Dec-02-680500; accessed December 29, 2022.
- Nepali Telecom. 2020. Foodmandu 50K Users Data Leaked by a Hacker. March 9. Available at www.nepalitelecom.com/2020/03/foodmandu-hack-user-data-leaked.html; accessed September 2, 2020.
- Nepali Telecom. 2020. Cyber Security in Nepal: Data Breaches, Identity Theft, and Security of Digital Data. April 16. Available at www.nepalitelecom.com/2020/04/cyber-security-in-nepal.

- nepalitelem.com/cyber-security-in-nepal-data-breaches-hack; accessed September 2, 2020.
- Nepali Telecom. 2020. Everything You Need to Know about India vs Nepal Cyber War. May 27. Available at www.nepalitelem.com/2020/05/india-vs-nepal-cyber-war-border-dispute.html; accessed September 5, 2020.
- Nepali Telecom. 2020. Vianet's Customer Data Compromised with Latest Leaks (with Official Statement). April 1. Available at www.nepalitelem.com/2020/04/vianet-customer-data-leaks-hack.html; accessed September 2, 2020.
- Nepali Telecom. 2020. Reason Behind #Boycottesewa Trending. April 5. Available at www.nepalitelem.com/2020/04/reason-behind-boycott-esewa-asgar-ali.html; accessed August 23, 2020.
- Nepali Telecom. 2020. Nepal Telecom Server Hacker Arrested by CIB. July 18. Available at www.nepalitelem.com/2020/07/nepalitelem-server-hacker-arrested-cib.html; accessed September 2, 2020.
- Nepali Times. 2023. Open Season on Hacking into Gov.Np. January 29. Available at www.nepalitimes.com/latest/open-season-on-hacking-into-gov-np/; accessed January 30, 2023.
- Nepse Direct. 2020. Customers Urged to Stop Using Esewa, Concerns over Safety of Public Money and Data. April 3. Available at www.investingnepal.com/np/news/concerns-over-safety-of-public-money-and-data-arise-after-f1-softs-meddling-in-news-website; accessed August 23, 2020.
- Onlinekhabar. 2020. FNJ Demands Probe into Kathmandu Press News Removal. April 2. Available at <https://english.onlinekhabar.com/fnj-demands-probe-into-kathmandu-press-news-removal.html>; accessed August 23, 2020.
- Onlinekhabar. 2022. Prior to General Elections, Facebook Disables MRR Group. October 30. Available at <https://english.onlinekhabar.com/elections-facebook-disables-mrr-group.html>; accessed on December 22, 2022.

- Pant, Shashwat. 2020. What You Need to Know about Ethical Hackers in Nepal. *The Kathmandu Post*, March 3. Available at <https://kathmandupost.com/science-technology/2020/03/03/what-you-need-to-know-about-ethical-hackers-in-nepal>; accessed August 27, 2020.
- Paudel, Bimal Raj. 2020. Asgar Ali's Recent Controversy Raises Question to Banking Apps & Payment System Security. *Nepalstuff*, April 2. Available at <https://nepstuff.com/asgar-alis-recent-controversy-raises-question-to-banking-apps-payment-system-security/>; accessed August 23, 2020.
- Paudel, Nayak. 2023. Share Personal Documents at Your own Peril. *The Rising Nepal*, January 29, p.1/6.
- Pradhan, Shirish B. 2020. Nepali Journalists Demand Probe into Removal of Story on Coronavirus "Scam" from News Website. *Outlookindia*, April 3. Available at www.outlookindia.com/newscroll/nepali-journalists-demand-probe-into-removal-of-story-on-coronavirus-scam-from-news-website/1789946; accessed August 23, 2020.
- Review Nepal. 2020. FNJ Condemns Objects to the Incident of Removing News Item by Hacking the News Site of Kathmandupress.com. April 2. Available at <https://reviewnepal.com/national/fnj-condemns-objects-to-the-incident-of-removing-news-item-by-hacking-the-news-site-of-kathmandupress-com.html>; accessed August 23, 2020.
- Roka, Chuda Bahadur. 2017. Cybercrime and Security in Nepal: The Need for Two-Factor Authentication in Social Media. *Crossing the Border: International Journal of Interdisciplinary Studies* 5(2): 31–36.
- Sapkota, Sunil. 2020. Panic Spikes as PM's IT Guru Ali has Access to People's Private Data. *My República*, April 4. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/92024/>; accessed August 23, 2020.
- Sharma, Rupak D. 2017. Bank's Weakness Helped Criminals to Hack into Its System. *The Kathmandu Post*, October 24. Available at <https://kathmandupost.com/valley/2017/10/24/banks-weakness-helped-criminals-to-hack-into-its-system>; accessed August 27, 2020.

- Shrestha, Prabin and R.N. Thakur. 2019. Study on Security and Privacy Related Issues Associated with BYOD Policy in Organizations in Nepal. *LBEF Research Journal of Science, Technology and Management* 1(2): 41–62.
- Shrestha, Prithvi Man. 2023. Singha Durbar Server Continues to Face Cyberattacks. *The Kathmandu Post*, January 23. Available at <https://kathmandupost.com/national/2023/01/30/singha-durbar-server-continues-to-face-cyberattacks>; accessed February 27, 2023.
- Shrestha, Sanyukta. 2020. Lessons Nepal can Learn from the UK in Data and Cyber Security. In *Promoting Cultural Change in Engineering Practices for the Development of Nepal: Learning from the UK*, pp. 4–13. London: Society of Nepalese Engineers UK. Also available at www.soneuk.org/wp-content/uploads/2020/06/SONEUK_Conference2020.pdf; accessed November 11, 2020.
- Sigdel, Santosh. 2023. Digital Rights: Agenda for Change. *The Annapurna Express*, February 6. Available at <https://theannapurnaexpress.com/news/digital-rights-agenda-for-change-37976>; accessed February 27, 2023.
- The Himalayan Times. 2021. Social Media Users Advised to Be on Guard against Hacking. March 27. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/social-media-users-advised-to-be-on-guard-against-hacking>; accessed July 21, 2021.
- The Himalayan Times. 2021. Chinese Man Caught Stealing Cash from ATM. April 1. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/chinese-man-caught-stealing-cash-from-atm>; accessed July 21, 2021.
- The Kathmandu Post. 2020. Kathmandu Press Accuses its Site Developer of Removing a News Article Without Consent. April 2. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/04/02/kathmandu-press-accuses-its-site-developer-of-removing-a-news-article-without-consent>; accessed August 23, 2020.
- The Kathmandu Post. 2020. Nepali Editors Concerned about Prime Minister’s IT Consultant’s Role in Removal of News Report. April

2. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/04/02/nepali-editors-concerned-about-prime-minister-s-it-consultant-s-role-in-removal-of-news-report>; accessed August 23, 2020.
- The Rising Nepal. 2020. Public Service Employee Arrested for Hacking NT's Server. July 16. Available at <https://risingnepaldaily.com/mustread/public-service-employee-arrested-for-hacking-nts-server>; accessed September 2, 2020.
- Threatnix. 2017. *Threat Report, 2017, Nepal*. Lalitpur: Threatnix.
- Threatnix. 2018. *Threat Report, 2018, Nepal*. Lalitpur: Threatnix.
- Vairav Technology. 2022. *Threat Report*. Kathmandu: Vairav Technology.
- Wagle, Achyut. 2023. Stop that Hacker. *The Kathmandu Post*, January 30. Available at <https://kathmandupost.com/columns/2023/01/30/stop-that-hacker>; accessed February 27, 2023.
- अधिकारी, अनुषा । २०७७ । 'ह्याकर' ऐश्वर्या । *सेतोपाटी*, भदौ ८ । www.setopati.com/social/214777 मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- अधिकारी, चन्द्र शेखर । २०७७ । आलोचना गर्नेलाई आक्रमण गर्नु लोकतन्त्रविरोधी क्रियाकलाप । *इकागज*, माघ १६ । <https://ekagaj.com/article/interview/5415> मा उपलब्ध; माघ १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अधिकारी, समिक्षा । २०७७ । इन्टरनेटमा सुरक्षित हुने उपाय खोज्थिन्, आफैँ 'ह्याकर' बनिन् । *सेतोपाटी*, असोज ७ । www.setopati.com/social/217630/ मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७६ । काठमाडौँ प्रेसको समाचार डिलिट प्रकरणमा सिरान टेक्नोलोजिजले माफी माग्यो । चैत २० । www.onlinekhabar.com/2020/04/850601 मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । 'साइबर सेना' ले फैलाएको भ्रमको शिकार बने प्रधानमन्त्री । माघ २३ । www.onlinekhabar.com/2021/02/929279 मा उपलब्ध; माघ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७९ । सर्भर समस्या आउँदा सबै सरकारी वेबसाइट डाउन । माघ १४ । www.onlinekhabar.com/2023/01/1254615 मा उपलब्ध; माघ १५ मा हेरिएको ।
- अर्याल, उपेन्द्र । २०७७ । ७० अनलाइनको साइट बन्द । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, जेठ ११, पृ. ३ ।
- अर्याल, नविन्द । २०७९ । साइबर अपराधबाट जोगिन जागरूक बनौं । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167739860064364016.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।

- अर्याल, बैकुण्ठ । २०७९ । साइबर सुरक्षाको एकीकृत नीति तयार गर्न जुटिरहेका छौं । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167739130932725774.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको
- आचार्य, गणेश । २०७९ । खै पब्लिक डाटा ? *हिमाल* २३(३०) : ५२ ।
- आचार्य, गणेश । २०७७ । जाने होइन त अब डिजिटलमा । *हिमालखबर*, जेठ ३ । www.himalkhabar.com/news/114113 मा उपलब्ध; जेठ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- आचार्य, गणेश । २०७७ । जूम एपमा अनधिकृत हर्कत : प्रविधिको दोष कि मान्छेको ? *हिमालखबर*, असार ११ । www.himalkhabar.com/news/115382 मा उपलब्ध; असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- इकागज । २०७८ । फोन ट्यापिडले कूटनीतिक संयन्त्रमा त्रास । साउन ५ । <https://ekagaj.com/article/news/20017/?v=1> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको ।
- ईमेजखबर । २०७९ । क्रिप्टो कारोबार हुने भेवसाइट र एप्लिकेसन बन्द गर्न निर्देशन । २५ पुस । www.imagekhabar.com/news/385840/ मा उपलब्ध; माघ १५ मा हेरिएको ।
- उकेरा । २०७९ । उकेराको समाचार डिलिट गर्नेमाथि कारबाही गर्न अनलाइन पत्रकार सङ्घको माग । मंसिर १६ । www.ukeraa.com/news/2022/12/02/26509 मा उपलब्ध; पुस ११, २०७९ मा हेरिएको ।
- उकेरा । २०७९ । उकेराको सिएमएसमा अनधिकृत प्रवेश गरी रवि र उपराष्ट्रपति पुत्र पुनको स्टोरी डिलेट गरियो । मंसिर १६ । www.ukeraa.com/news/2022/12/02/26488 मा उपलब्ध; मा उपलब्ध; पुस ११, २०७९ मा हेरिएको ।
- उकेरा । २०७९ । उकेरामा भएको साइबर आक्रमणप्रति फ्रिडम फोरमको आपत्ति, छानबिनको माग । मंसिर १६ । www.ukeraa.com/news/2022/12/02/26502 मा उपलब्ध; पुस ११, २०७९ मा हेरिएको ।
- उकेरा । २०७९ । उकेराको समाचार डिलिट गर्नेमाथि कारबाही गर्न पत्रकार महासंघको माग । मंसिर १७ । www.ukeraa.com/news/2022/12/03/26539 मा उपलब्ध; पुस ११, २०७९ मा हेरिएको ।
- उकेरा । २०७९ । उकेराको सामग्री छेडखानीमा संलग्न विरुद्ध साइबर ब्युरोमा उजुरी । मंसिर २१ । www.ukeraa.com/news/2022/12/07/26687 मा उपलब्ध; पुस ११, २०७९ मा हेरिएको ।
- काठमाडौं पाटी । सन् २०२० । प्रधानमन्त्रीका आईटी विज्ञको कर्तुत : गैरव्यावसायिक हर्कतले ई-सेवालाई धक्का । अप्रिल २ । www.kathmandupati.com/news/kp-oli-ashgarali/107723/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।

- काठमाडौँ प्रेस । २०७६ । प्रधानमन्त्रीका आईटी सल्लाहकार अलीमाथि छानविन गर्न प्रेस युनियन काठमाडौँको माग । चैत २० । <https://kathmandupress.com/news/press-union-kathmandu> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- काठमाडौँ प्रेस । २०७६ । समाचार डिलेट गर्ने एफवान सफ्टलाई तत्काल कारबाही गर्न इन्जिनियर एसोसिएसनको माग । चैत २३ । <https://kathmandupress.com/headlines/nepal-engineers-association> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- काठमाडौँ प्रेस । २०७६ । समाचारमा अनधिकृत हस्तक्षेप अपराध हो (सम्पादकीय) । चैत २१ । <https://kathmandupress.com/opinion/special-editorial> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- काठमाडौँ प्रेस । २०७६ । प्रधानमन्त्रीले आफ्नो आईटी विज्ञलाई तुरुन्त बर्खास्त गर्नुपर्छ : शेखर कोइराला । चैत २९ । <https://kathmandupress.com/news/sekher-koirala317> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७६ । भायानेटका १ लाख ७० हजार बढी ग्राहकको तथ्यांक लिक । चैत २६ । <https://ekantipur.com/technology/2020/04/08/158634909730543841.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । प्रहरी र सीडीओलाई थाहा नभएका घटनामा पत्रकार पुगु रहस्यपूर्ण । वैशाख ८, पृ. १/५ ।
- कान्तिपुर । २०७८ । एक वर्षभित्रै साइबर स्पेस बनाउन कानुनी व्यवस्था गर्न सुझाव । कान्तिपुर, असार ५ । <https://ekantipur.com/technology/2021/06/19/162409032695734950.html> मा उपलब्ध १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७८ । साइबर सुरक्षा नीतिको मस्यौदामाथि राय । असार ६ । <https://ekantipur.com/business/2021/06/20/162415357016074815.html> मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७८ । पीडितको गोपनीयता हक उल्लंघन : साइबर ब्युरो । फागुन २१ । <https://ekantipur.com/news/2022/03/05/164644537554634391.html> मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । वित्तीय क्षेत्रमा किन बढ्दै छ साइबर आक्रमण ? माघ ६ । <https://ekantipur.com/opinion/2023/01/31/167512589110926681.html> मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । सरकारी अनलाइन प्रणालीका बेथिति सुधार । माघ १३ । <https://ekantipur.com/opinion/2023/01/27/167478423758462288.html> मा उपलब्ध; माघ १५ मा हेरिएको ।

- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षामा सम्झौता नगर (सम्पादकीय) । माघ १७ । <https://ekantipur.com/opinion/2023/01/31/167512589110926681.html> मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । आफू ह्याकिडमा परेपछि मात्रै साइबर सुरक्षामा सचेत हुने गरेको पाइन्छ : सञ्जय गोलछा । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/167714943391898897.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । 'साइबर अपराधका घटना लुकाउने प्रवृत्ति धेरै छ' । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/167714659501577455.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । बैंकिङ क्षेत्र दैनिक साइबर अपराधका घटनासँग जुधिरहेको छ : चिफ अपरेटिङ अफिसर पन्त । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/167714809293319383.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षा मजबुत बनाउन प्रयोगकर्ता पनि डिजिटल साक्षर हुन आवश्यक छ : एसएसपी अर्याल । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/167714687126152491.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षाका लागि नीति र पूर्वाधारको अभाव छ : सचिव अर्याल । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/167715424702525499.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षाका लागि हालका नीति अपुग छन् : मन्त्री शर्मा । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/16771429484432186.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षामा सरकार गम्भीर छैन : वरिष्ठ अधिवक्ता खरेल । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/16771545267626556.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । साइबर सुरक्षासँग सम्बन्धित ऐन चाहिएको छ : विजय लिम्बु । फागुन ११ । <https://ekantipur.com/technology/2023/02/23/16771553227307848.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७९ । 'साइबर सुरक्षा नीति बनाउन सरकार तयार' । फागुन १२ । <https://ekantipur.com/news/2023/02/24/167720379619998235.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- खड्का, सृजना । २०७७ । लकडाउनमा अनलाइन कारोबार, शिकारको खोजीमा ह्याकर । *अन्नपूर्ण* (सम्पूर्ण), वैशाख ११-१७, पृ. २।४ ।

- खनाल, पुरुषोत्तम । २०७९ । साइबर अपराधमा सिमकार्ड दुरुपयोगका घटना जोडिन्छन् । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167739790594568636.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- खनाल, विजयराज । २०७७ । संसारभर प्रतिबन्धित क्राउडवानले नेपालीसँग तीन अर्ब ठग्यो । *नयाँ पत्रिका*, असोज २३, पृ. ९ ।
- खरेल, सतीशकृष्ण । २०७९ । साइबर सुरक्षामा सरकार गम्भीर छैन । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167739084965631528.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- गिरी, शैलेन्द्र । २०७९ । साइबर सुरक्षा र बढ्दो चुनौती । *कान्तिपुर*, फागुन ७ । <https://ekantipur.com/opinion/2023/02/19/167677232426013865.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- गुप्ता, अभिजित । २०७९ । 'डिजिटल लुटेराले हाम्रा स-साना कमजोरीका फाइदा उठाउँछन्' । *अनलाइनखबर*, माघ २३ । www.onlinekhabar.com/2023/02/1258606 मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- गोर्कर्ण, गौतम । २०७७ । अभिनेत्रीमाथि आक्रमण किन ? *कान्तिपुर*, भदौ ५, पृ. ११ ।
- गोतामे, सुवास । २०७७ । सामाजिक सञ्जालले लेला ज्यान । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, साउन ३० । <http://annapurnapost.com/news/163614> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । साइबर हमलाको कडा असर । असार १९ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-07-03-17713> मा उपलब्ध; असार १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७९ । *सरकारी वेबसाइटमा साइबर आक्रमणको पुष्टि* । माघ १६, पृ. २ ।
- गोल मिडिया । २०७७ । गोगंबु हत्या प्रकरण : अवैध सम्बन्धपछि फेसबुककै कारण हत्या ! <https://golmediakhabar.com/गोगंबु-हत्या-प्रकरण-फेसब/> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोल्छा, सञ्जय । २०७९ । साइबर सुरक्षामा लगानीकै अभाव । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167738989384717.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- घिमिरे, शिवहरि । २०७७ । लकडाउनमा बढ्यो आत्महत्या र साइबर अपराध । *नागरिक*, जेठ २०, पृ. ३ ।
- घिमिरे, शिवहरि । २०७७ । लकडाउनमा मौलाउँदै साइबर अपराध । *नागरिक*, जेठ २५, पृ. २ ।
- टेक कागज । २०७९ । साइबर अपराध, नेपालमा यसको चुनौती र अनुसन्धानका आधिकारिक निकायहरू ? साउन २३ । <https://techkagaj.com/2022/08/08/5030/> मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।

- टेकपाना । २०७७ । के ई-सेवा ह्याक भएकै हो ? कम्पनी भन्छ, यो केवल 'फिशिङ स्टन्ट' हो । असोज २३ । www.techpana.com/2020/41573/ मा उपलब्ध; असोज २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- टेकपाना । २०७८ । खुलेआम बिक्री हुँदै कल र म्यासेज आउदा नम्बर नदेखिने फोनको रिचार्ज, सरकार बेखबर । साउन १७ । www.techpana.com/2021/96738/ मा उपलब्ध; साउन १७, २०७८ मा हेरिएको ।
- टेकपाना । २०७८ । वालेटमा तीन पटकभन्दा बढी मोबाइल नम्बर टेस्ट गर्न नमिल्ने व्यवस्था ल्याउँदै राष्ट्र बैंक । साउन १७ । www.techpana.com/2021/96808/ मा उपलब्ध; साउन १८, २०७८ मा हेरिएको ।
- टेकपाना । २०७९ । नेपाल प्रहरीको सर्भर ह्याक, डार्क वेबमा लिक भयो निकै संवेदनशील डेटा । माघ ११ । www.techpana.com/2023/140726 मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- ठकुरी, शर्मिला । २०७८ । ह्याकिङको हल्लाले बैंकिङ क्षेत्र हल्लिएपछि विज्ञको सुझाव- खतरामुक्त बनाउन 'पेन टेस्टिङ' गर्नुपर्छ । *नेपाल समय*, साउन ८ । www.nepalsamaya.com/detail/57618 मा उपलब्ध; साउन ८, २०७८ मा हेरिएको ।
- ढकाल, शिशिर । २०७८ । अनि उठ्यो संसदमा फ्रि-फायर र पञ्जी रोक्ने प्रस्ताव । *शिलापत्र*, साउन १३ । <https://shilapatra.com/detail/63406> मा उपलब्ध; साउन १४, २०७८ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, विजय । २०७६ । किन विवादमा आए अस्पर अली ? *कान्तिपुर*, चैत २० । <https://ekantipur.com/news/2020/04/02/158581653276177120.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, विजय र यज्ञ बज्जाडे । २०७८ । नेपाली बैंकको साइबर प्रणाली कति सुरक्षित ? *कान्तिपुर*, साउन ८ । <https://ekantipur.com/business/2021/07/23/162700410580833062.html> मा उपलब्ध १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- थामी, टेकराज । २०७७ । संसार ठमने 'अमेरिकी ब्ल्याक डलर स्क्याम' को कनेक्सन नेपालसम्म । *नयाँ पत्रिका*, भदौ ७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/49742/2020-08-23 मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, मणि र सजना बराल । २०७९ । 'साइबर सुरक्षा मागी खाने भाँडो बन्यो, काम केही भएन' । *कान्तिपुर*, माघ १८ । <https://ekantipur.com/Interview/2023/02/01/167526789390914196.html> मा उपलब्ध १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७६ । न्युज पोर्टल ह्याक गरेको अस्पर अलीको कम्पनीद्वारा स्वीकार । चैत २१, पृ. १ ।
- नागरिक । २०७६ । मिडिया कब्जा पूर्वप्रतिबन्धको अभ्यास । चैत २१ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/206743-1585879560.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।

- नागरिक । २०७७ । वेबसाइट ह्याक हुने क्रम रोकिएन । जेठ १२ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/technology/218601-1590348681.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । गृह मन्त्रालयको एसएमएस सेवा ह्याक । असार ३ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/technology/245451-1592403188.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल संसार । २०७६ । कलाकारको अपमान गरेको भन्दै 'मेमे नेपाल' विरुद्ध उजुरी । जेठ १२ । <https://nepalsansar.com/story/17456> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७८ मा हेरिएको ।
- नेपाली पब्लिक । २०७९ । फेसबुक ग्रुप एमआरआर पुनः निष्क्रिय । कात्तिक २३ । www.nepalipublic.com/news-detail/180117 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- न्यूज २४ । २०७६ । आम नेपाली जनताको विश्वासमाथि भयानक खेलबाड, प्रधानमन्त्रीका विश्वासपात्रहरूको कुकृत्य नाङ्गिँदै । चैत २० । www.news24nepal.tv/2020/04/02/642249 मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- न्यूज २४ । २०७९ । 'सर्भर डाउन' हुँदा २ घण्टा ठप्प रहेको अन्तर्राष्ट्रिय उडान पुनः सञ्चालन । माघ १४ । www.onlinekhabar.com/2023/01/1254615 मा उपलब्ध; माघ १५ मा हेरिएको ।
- बजगाईं, रघुनाथ । २०७७ । लकडाउनमा बढ्यो साइबर अपराध । *अनलाइनखबर*, असार १२ । www.onlinekhabar.com/2020/06/876685 मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- बज्जाडे, यज्ञ । २०७८ । नेपालका १५ वटा बैंकको सिस्टम ह्याक गर्ने चेतावनीसहित इमेल र फोन । *कान्तिपुर*, साउन ७ । <https://ekantipur.com/news/2021/07/22/162692583305355083.html> मा उपलब्ध; साउन ८, २०७८ मा हेरिएको ।
- बज्जारा, विनय । २०७६ । जनताको सम्पत्ति र सूचना अलीको जोखिममा । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत २३, पृ. १/६ ।
- बरामु, रिता । सन् २०२१ । *नेपालमा डिजिटल अधिकारको अवस्था : एक समीक्षा* । भक्तपुर : बडी एण्ड डाटा ।
- बरामु, रिता । सन् २०२३ । *नेपालमा डिजिटल अधिकारको अवस्था : एक समीक्षा* । भक्तपुर : बडी एण्ड डाटा ।
- बराल, जनार्दन । २०७६ । न्युज साइट ह्याक गर्नेकै पहुँचमा बैंकिङ प्रणाली । *नयाँ पत्रिका*, चैत २१, पृ. १/११ ।
- बराल, सजना । २०७९ । व्यक्तिगत सूचना कति सुरक्षित ? *कान्तिपुर*, पुस ५ । <https://ekantipur.com/news/2022/12/20/167150123635777269.html> मा उपलब्ध; पुस २२, २०७९ मा हेरिएको ।
- बराल, सजना । २०७९ । सुरक्षाविहीन सरकारी वेबसाइट । *कान्तिपुर*, माघ १५, पृ. १ ।

- बस्नेत, तीर्थराज । २०७६ । प्रधानमन्त्रीका आईटी विज्ञ अस्गर अलीको मुट्टीमा राज्यका संवेदनशील विवरण । *काठमाडौँ प्रेस*, चैत २३ । <https://kathmandupress.com/breaking/asgar-ali> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- बास्कोटा, राजु । २०७७ । महामारीको मौकामा साइबर अपराधी सक्रिय, प्रयोगकर्ता कति सचेत ? *हिमालखबर*, वैशाख ६ । www.himalkhabar.com/news/113243 मा उपलब्ध; जेठ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०२१ । सरकारले ल्याएको नयाँ एपबाट 'सूचना चुहिन सक्ने' विज्ञको चिन्ता । जनवरी १८ । www.bbc.com/nepali/news-55700231 मा उपलब्ध; जनवरी १८, २०२१ मा हेरिएको ।
- बैंकिङ खबर । २०७६ । 'ई-सेवा' माथि उठ्यो गम्भिर प्रश्न : बैंकिङ क्षेत्र नै तरंगित ! चैत २१ । <https://bankingkhabar.com/archives/69188> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- मकालु खबर । २०७६ । अस्गर अलीको कम्पनीले साइट 'ह्याक' गरेकोमा माग्यो माफी, प्रधानमन्त्रीका प्रेस सल्लाहकार भन्छन् – षड्यन्त्रपूर्ण चालबाजी ! चैत २१ । <https://makalukhabar.com/2020/04/884627/> मा उपलब्ध; भदौ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- मैनाली, नवराज । २०७९ । साइबर सुरक्षामा सरकारको बेवास्ता, राष्ट्रिय सुरक्षामा जोखिम । *नयाँपत्रिका*, माघ १७ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/106302/2023-01-31> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- रंगीन टिभी डेस्क । २०७७ । 'युटुबे'लाई प्रधानमन्त्री ओलीको फोन, युटुब पत्रकारका लागि गर्वको विषय । भदौ १० । www.rangintvnepal.com/details/5062 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, विद्या । २०७९ । साइबर अपराधको बढ्दो ग्राफ । *कान्तिपुर*, फागुन ४ । <https://ekantipur.com/news/2023/02/16/16765121900825881.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- राई, विद्या । २०७९ । साइबर अपराधमा बालक । *कान्तिपुर*, फागुन १३ । <https://ekantipur.com/news/2023/02/25/167729243271848323.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७६ । एउटा यस्तो तस्वीर जसका कारण भिटेन पक्राउ परे । कात्तिक ७ । <https://ratopati.com/story/104122/2019/10/24/rapper-vten-arrested-from-jawalakhel> मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रातोपाटी । २०७६ । प्रधानमन्त्रीका 'आईटी विज्ञ'को कर्तुत : आफूविरुद्ध समाचार लेखेको वेबसाइटलाई अनधिकृत नियन्त्रण लिएर समाचार नै हटाए । चैत ११ । <https://ratopati.com/story/124364/2020/4/1/asgari-ali> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।

- रातोपाटी । २०७९ । फेसबुकले सक्रिय बनायो एमआरआर ग्रुपलाई । कात्तिक २२ । <https://ratopati.com/story/272465/2022/11/8/mrr> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको । रासस । २०७७ । अराजकता मच्चाउने न्यु मिडियाका गतिविधितर्फ सचेत रहन आग्रह । *गोरखापत्र*, असार २९ । <https://gorkhapatraonline.com/national/2020-07-13-18417> मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामा तामाङ, कर्मा । २०७७ । सूचना प्रविधिमा सुरक्षाको महत्त्व । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख ११, पृ. ५ । विश्व खबर । २०७९ । फेसबुकले किन निष्कृत्य बनाइदियो एमआरआर ग्रुप ! कात्तिक १३ । <https://bishwokhabar.com/archives/71026> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।
- वीरगंज संजाल । २०७७ । के इन्टरनेट सेवा प्रदायकले तपाईंको अनलाइन हिस्ट्री हेर्न सक्छ ? कात्तिक ४ । <https://birgunjsanjala.com/2020/10/38158/> मा उपलब्ध; कात्तिक ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- शर्मा, अजय । २०७९ । कमजोर साइबर सुरक्षा । *गोरखापत्र*, माघ २८ । <https://gorkhapatraonline.com/news/54051> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- शेरचन, अशोक । २०७८ । बैकिङ क्षेत्रमा साइबर सुरक्षा । *कान्तिपुर*, भदौ ३ । <https://ekantipur.com/bibidha/2021/08/19/16293859633569502.html> मा उपलब्ध १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, मकर । २०७७ । अभिव्यक्तिमा फेरि अंकुशको प्रयत्न । *कान्तिपुर*, चैत २६ । <https://ekantipur.com/news/2021/04/08/16178433260015968.html> मा उपलब्ध; चैत २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, सुमना । २०७९ । साइबर सुरक्षाका कानुनी मस्यौदाबारे विज्ञसँग परामर्श जरूरी । *कान्तिपुर*, फागुन १४ । <https://ekantipur.com/bibidha/2023/02/26/167739646958094737.html> मा उपलब्ध; फागुन १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- सत्कार पोष्ट । २०७६ । आफै न्यायाधीश बन्ने युट्यूबर र अनलाइन पोर्टलमाथि निगरानी । भदौ ५ । <https://satkarpost.com/2019/08/22/10499/> मा उपलब्ध; असोज ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सापकोटा, सुनिल । २०७७ । नेपालको साइबर सुरक्षामाथि खतरा । *नागरिक*, जेठ ११ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/technology/217591-1590287016.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- सार्वजनिक । सन् २०२० । समाचार डिलिट गर्ने प्रधानमन्त्रीको आईटी विज्ञमाथि कारबाही गर्न सम्पादकहरूको माग । अप्रिल २ । www.sarbajanik.com/sarbajanik/42940/ मा उपलब्ध; अगष्ट २३, २०२१ मा हेरिएको ।

- सालोक्य । सन् २०२० । समाचार डिलिट गर भन्दै अफिसमै पत्रकारमाथि हातपात, कारण यस्तो रहेछ । माइसंसार, सेप्टेम्बर ११ । www.mysansar.com/2020/09/41963/ मा उपलब्ध; भदौ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सालोक्य । सन् २०२१ । केटीको फेक अकाउन्टबाट फोटो मागेर पोर्नहबमा अपलोडको अनौठो केस, यस्तो भयो सजाय । *माइसंसार*, अगष्ट ८ । www.mysansar.com/2021/08/48336/ मा उपलब्ध; अगष्ट ८, २०२१ मा हेरिएको ।
- सिग्देल, सन्तोष । २०७८ । 'फेसबुक, टिकटकजस्ता सञ्जालमा भिडियो हाल्ने सबैलाई सरकारले लाइसेन्स लिनू भन्यो' । फागुन २३ । <https://shilapatra.com/detail/79180> मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । प्रधानमन्त्रीका आइटी विज्ञले आफूविरुद्धको समाचार अनधिकृत रूपमा मेटाइदिए । चैत १९ । www.setopati.com/politics/202937/ मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । अनलाइन पोर्टलबाट प्रधानमन्त्रीका आइटी सल्लाहकारले समाचार अनधिकृत हटाएकोमा छानबिन गर्न सम्पादकहरूको माग । चैत २० । www.setopati.com/social/203011 मा उपलब्ध; भदौ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७६ । काठमाडौँ प्रेसबाट समाचार हटाएको स्वीकार्दै सिरान टेक्नोलोजिजले माग्यो माफी । चैत २० । www.setopati.com/politics/203024/ मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७९ । सेतोपाटीलाई समाचार हटाउन आयोगले दिएको निर्देशन (सम्पादकीय) । कात्तिक २० । www.setopati.com/opinion/286133 मा उपलब्ध; पुस ७, २०७९ मा हेरिएको ।

Privacy and Surveillance

- Acharya, Nirmal. 2019. Nepal's Rape Culture has Gone Online - And Our Laws are Dismal. *The Record*, August 4. Available at www.recordnepal.com/wire/features/nepals-rape-culture-has-gone-online-and-our-laws-are-dismal/; accessed August 23, 2020.
- Aryal, Mina. 2021. Vehicle Renewal and Tax Payment through Nagarik App. *ICT Frame*, July 6. Available at <https://ictframe.com/vehicle-renewal-and-tax-payment-through-nagarik-app/>; accessed July 21, 2021.
- Asia News International (ANI). 2021. SSB Recovers 8 Chinese Drone Cameras from Nepal Border in Bihar, 3 Held. *Yahoo News*, July

1. Available at <https://in.news.yahoo.com/ssb-recovers-8-chinese-drone-235441911.html>; accessed July 7, 2021.
- Baker, Olivia. 2021. Behind Nagarik, Nepal's New Biometric E-Government App - Identity Review. *Identity Review*, February 18. Available at <https://identityreview.com/behind-nagarik-nepals-new-biometric-e-government-app/>; accessed March 6, 2021.
- Burt, Chris. 2019. Nepal Government's Roll-out Plan for National Biometric ID Cards Criticized. *Biometric Update*, March 7. Available at www.biometricupdate.com/201903/nepal-governments-roll-out-plan-for-national-biometric-id-cards-criticized; accessed October 6, 2020.
- Burt, Chris. 2019. Nepal Moves Closer to Approving Biometric National ID Card Bill. *Biometric Update*, August 19. Available at www.biometricupdate.com/201908/nepal-moves-closer-to-approving-biometric-national-id-card-bill; accessed October 6, 2020.
- Dawadi, Biken K. 2019. MPR to Install 150 CCTV Cameras with Rs 30m Provided by KMC. *My República*, February 28. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/60261/>; accessed February 28, 2019.
- Dhungana, Shuvam. 2018. KMC Fitting 1,800 CCTV Cameras. *My República*, October 6. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/51320/>; accessed July 7, 2021.
- Dhungana, Shuvam. 2019. Authorities are Installing More CCTV Cameras to Increase Surveillance in the Capital City. *The Kathmandu Post*, October 19, p. 4.
- Freedom Forum. 2022. *Urgency of Digital Safety to Nepali Journalists*. Kathmandu: Freedom Forum. Available at <https://freedomforum.org.np/download/urgency-of-digital-safety-to-nepali-journalists>; accessed October 8, 2022.
- Giri, Anil. 2018. Home Ministry Starts Printing National ID. *The Kathmandu Post*, November 2. Available at <https://kathmandupost.com/national/2018/11/02/home-ministry-starts-printing-national-id>; accessed October 8, 2020.

- Giri, Anil. 2020. Four International Firms in Fray for Multi-Million-Dollar E-Passport Bid. *The Kathmandu Post*, August 1. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/08/01/four-international-firms-in-fray-for-multi-million-dollar-e-passport-bid>; accessed October 6, 2020.
- Giri, Anil. 2020. Passports Department Proposes a Third Bid for E-passports. *The Kathmandu Post*, September 15, p. 2.
- Indo-Asian News Service (IANS). 2021. Nepal Telecom Call Details Stolen by Chinese Hackers - ET CIO. *The Economic Times*, July 13. Available at <https://cio.economictimes.indiatimes.com/news/digital-security/nepal-telecom-call-details-stolen-by-chinese-hackers/84366457>; accessed July 21, 2021.
- Jha, Jivesh. 2021. Right to Privacy Law in Digital Age: Nepal Needs to Educate Social Media Users on Cyber Democracy.” *South Asia Monitor*, January 5. Available at www.southasiamonitor.org/nepal/right-privacy-law-digital-age-nepal-needs-educate-social-media-users-cyber-democracy; accessed January 24, 2021.
- Khabarhub. 2021. Minister Gurung Urges to Give Feedback on ‘Nagarik Apps. *Khabarhub*, January 18. Available at <https://english.khabarhub.com/2021/18/157115/>; accessed January 19, 2021.
- Khadka, Amar. 2018. Jhumka Prison Installs 28 CCTV Cameras to Monitor Inmates. *My República*, December 16. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/55406/>; accessed Retrieved July 7, 2021.
- Khatri, Naresh and Sunil Paudel. 2021. Privacy and Security Issues in Social Networking Sites (SNS). *Journal of Science and Engineering* 9: 22–30.
- Khatri, Purushottam P. 2021. Nagarik App Integrated Govt Services Possible Now. *The Rising Nepal*, May 4. Available at <https://risingnepaldaily.com/nation/nagarik-app-integrated-govt-services-possible-now>; accessed May 5, 2021.
- Kshatri, Shaurya. 2020. Digital Contact Tracing to Fight COVID-19. *The Himalayan Times*, May 25. Available at <http://thehimalayantimes.com>.

- com/science-technology/digital-contact-tracing-to-fight-covid-19/; accessed August 23, 2020.
- ktm2day. 2011. Government to Open Bid for Biometric National ID Cards in Nepal. February 22. Available at www.ktm2day.com/2011/02/22/government-to-open-bid-for-biometric-national-id-cards-in-nepal/; accessed October 6, 2020.
- Lal, Abha. 2022. Nepal's Biometric Future. *Himal Southasian*, August 12. Available at <https://www.himalmag.com/biometric-future-identification-nepal-2022/>; accessed March 12, 2023.
- Lee, Justin. 2015. Oberthur Technologies to Provide Nepal with Digital Passports and Enrolment Stations. *Biometric Update*, September 16. Available at www.biometricupdate.com/201509/oberthur-technologies-to-provide-nepal-with-digital-passports-and-enrolment-stations; accessed October 6, 2020.
- MAG (Media Advocacy Group). 2022. *Study on Online Violence against Women Journalists* (Study Brief). Kathmandu: MAG.
- Maharjan, Harsha Man. 2021. Privacy, Security Issues of National ID Card. *The Rising Nepal*, March 6, p. 4.
- Maharjan, Harsha Man. 2021. Safeguarding Privacy in the Digital World. *The Rising Nepal*, May 1, p.4.
- Mayhew, Stephen. 2016. Safran to Build Nepal's National Identification System. *Biometric Update*, September 1. Available at www.biometricupdate.com/201609/safran-to-build-nepals-national-identification-system; accessed October 6, 2020.
- Mayhew, Stephen. 2016. Simprints Bringing Its Mobile Biometrics Solution to Nepal. *Biometric Update*, June 21. Available at www.biometricupdate.com/201606/simprints-bringing-its-mobile-biometrics-solution-to-nepal; accessed October 6, 2020.
- Mayhew, Stephen. 2018. IDEMIA Delivers Machine-Readable Biometric ID Card to Nepal. *Biometric Update*, December 13. Available at www.biometricupdate.com/201812/idemia-delivers-machine-readable-biometric-id-card-to-nepal; accessed October 6, 2020.

- My República. 2021. Govt Launches Nagarik App (Beta Version) to Facilitate Public Service Delivery. January 15. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/103457/>; accessed January 19, 2021.
- My República. 2021. TU Exam Centers to Be Equipped with CC Cameras. March 4. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/106799/>; accessed July 7, 2021.
- Nepal Live Today. 2022. Epitome of Misrule: Janardan Sharma's Reappointment as Finance Minister is a Glaring Evidence that the Rot Runs Deep in Nepal. July 31. Available at www.nepallivetoday.com/2022/07/31/epitome-of-misrule-janardan-sharmas-reappointment-as-finance-minister-is-a-glaring-evidence-that-the-rut-runs-deep-in-nepal/; accessed December 29, 2022.
- Nepal News. 2021. 64 CCTV Cameras Installed along Araniko Highway. July 2. Available at www.nepalnews.com.np/s/capital/64-cctv-cameras-installed-along-araniko-highway; accessed July 7, 2021
- Nepal Press. 2021. Parties Suggest Commission to Place CCTV Cameras in Polling Stations. February 14. Available at <https://english.nepalpress.com/2021/02/14/parties-suggest-commission-to-place-cctv-cameras-in-polling-stations/>; accessed July 7, 2021.
- Nepal, Indu. 2010. ID-ing Nepal. *Nepali Times*, April 23–29. Available at <http://archive.nepalitimes.com/news.php?id=17017>; accessed October 6, 2020.
- Nepal, Indu. 2017. Biometrics have Arrived. Here's What Could Go Wrong with Them. *The Record*, August 8. Available at www.recordnepal.com/wire/features/biometrics-fingerprint-nepal-digitization-danger-risks/; accessed August 23, 2020.
- Nepal, Indu. 2017. Digital Privacy: An Overlooked Side of Civil Liberties in Nepal. *The Record*, August 25. Available at www.recordnepal.com/category-explainers/digital-privacy-national-identity-card-civil-liberty-nepal/; accessed August 23, 2020.

- Nepali Sansar. 2017. National ID Card to Be Gender Inclusive. July 25. Available at www.nepalisansar.com/news/national-id-card-gender-inclusive/; accessed October 6, 2020.
- Nepali Times. 2010. Your View: Is a National ID Card System Cause for Good Cheer or Fear? April 23–29. Available at <http://archive.nepalitimes.com/news.php?id=17022>; accessed October 6, 2020.
- Nepali Telecom. 2021. Government Launches Nagarik App for E-Governance in Nepal. January 15. Available at www.nepalitelecom.com/nagarik-app-nepal; accessed January 19, 2021.
- Neupane, Ashim. 2020. CCTV Cameras a Boon for Tackling Hit-and-Runs. *My República*, February 15. Available at <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/cctv-cameras-a-boon-for-tackling-hit-and-runs/>; accessed July 7, 2021.
- Neupane, Gyan P. 2016. Govt to Distribute 117,000 Biometric IDs in Next 18 Months. *My República*, August 17. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/3966/>; accessed October 8, 2020.
- Onlinekhabar. 2021. Nagarik App: Here's Everything You Need to Know to Use Nepal Govt's Digitising Tool. January 25. Available at <https://english.onlinekhabar.com/nagarik-app-heres-everything-you-need-to-know-to-use-nepal-govts-digitising-tool.html>; accessed March 6, 2021.
- Onlinekhabar. 2022. Janardan Sharma Irregularity Charges: Police Recover Missing CCTV Footage. July 26. Available at <https://english.onlinekhabar.com/janardan-sharma-cctv-footage-recover.html>; accessed December 29, 2022.
- Panday, Jagdishor. 2019. National ID Card to Include Biometric Information. *The Himalayan Times*, August 16. Available at <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/national-id-card-to-include-biometric-information/>; accessed October 7, 2020.
- Pascu, Luana. 2020. Idemia, HID Global, Aisino, Muehlbauer ID in Bidding War over Nepal Biometric Passport Deal. *Biometric Update*, August 3. Available at www.biometricupdate.com/202008/

- idemia-hid-global-aisino-muehlbauer-id-in-bidding-war-over-nepal-biometric-passport-deal; accessed October 6, 2020.
- Perala, Alex. 2016. Nepal Initializing Biometric National ID Project. *Find Biometrics*, August 17. Available at <https://findbiometrics.com/nepal-biometric-national-id-308173/>; accessed October 8, 2020.
- Rai, Bhrikuti. 2019. Government's Hurried Decision to Push Digitised National Identity Cards Nationwide has Raised Security Concerns. *The Kathmandu Post*, March 3. Available at <https://kathmandupost.com/national/2019/03/03/data-security-concerns-over-national-identity-card-project>; accessed October 8, 2020.
- Ray, Suraj. 2022. *Inappropriate Approach to Cybercrime*. Kathmandu: Freedom Forum. Available at <https://freedomforum.org.np/download/inappropriate-approach-to-cybercrime>; accessed May 15, 2022.
- RSS. 2019. Patan Municipality Sets up CCTV Cameras to Control Crimes. *My República*, June 28. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/68345/>; accessed July 7, 2021.
- RSS. 2021. More than 2 Lakh Acquire National ID." *The Rising Nepal*, January 9. Available at <https://risingnepaldaily.com/miscellany/more-than-2-lakh-acquire-national-id>; accessed January 9, 2021.
- Sedhai, Roshan. 2021. Somebody Might Be Listening. *The Record*, January 7. Available at www.recordnepal.com/somebody-might-be-listening; accessed July 7, 2021.
- Sen, Sandeep. 2020. Rules Allow CCTV Cameras to Be Installed in Public Vehicles. *The Himalayan Times*, September 9. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/rules-allow-cctv-cameras-to-be-installed-in-public-vehicles>; accessed July 7, 2021.
- Sen, Sandeep. 2021. New Procedure for Easy Data Access Floated. *The Himalayan Times*, January 18. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/new-procedure-for-easy-data-access-floated>; accessed July 7, 2021.
- Shahi, Ishita. 2019. Kathmandu's All-seeing Eyes. *The Record*, November 22. Available at www.recordnepal.com/wire/features/kathmandus-all-seeing-eyes/; accessed August 23, 2020.

- Shrestha, Aakankshya. 2018. Home Ministry Plans to Use Drones for Surveillance Along Border. *TechLekh*, April 4. Available at <https://techlekh.com/nepal-use-drones-surveillance-border/>; accessed July 7, 2021
- Shrestha, Aakankshya. 2018. Central Jail to Boost CCTV Surveillance. *TechLekh*, August 8. Available at <https://techlekh.com/central-jail-cctv-surveillance/>; accessed July 7, 2021.
- Shrestha, Prithvi Man. 2020. Plan to Collect Details of 10m People for National ID Card Affected by Pandemic. *The Kathmandu Post*, October 1, p. 3.
- Shrestha, Prithvi Man. 2020. Government Preparing to Invite Bids for Supply of National ID. *The Kathmandu Post*, October 31, p. 3.
- Shrestha, Prithvi Man. 2021. Data Collection for National ID Card Distribution Hits Snag. *The Kathmandu Post*, March 27. Available at <https://kathmandupost.com/national/2021/03/27/setback-in-collecting-details-of-people-for-national-id-card-distribution>; accessed March 30, 2021.
- Shrestha, Saurav. 2022. Janardan Sharma Case. *Todaynepalnews*, July 13. Available at <https://todaynepalnews.com/janardan-sharma-case/>; accessed December 29, 2022.
- The Himalayan Times. 2020. NA Passes Watered-down Special Service Bill. May 21. Available at <http://thehimalayantimes.com/kathmandu/na-passes-watered-down-special-service-bill/>; accessed August 23, 2020.
- The Himalayan Times. 2021. Government Approves Citizen App Directive. July 5. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/government-approves-citizen-app-directive>; accessed July 21, 2021.
- The Himalayan Times. 2022. CCTV Footage Absolves Sharma. Jul 29. Available at <https://thehimalayantimes.com/nepal/cctv-footage-absolves-sharma>; accessed December 29, 2022.
- The Kathmandu Post. 2018. National Identity Card Project Gathers Speed. September 4. Available at <https://kathmandupost.com/>

- national/2018/09/04/national-identity-card-project-gathers-speed; accessed October 8, 2020.
- The Kathmandu Post. 2018. Striking a Balance. November 22. Available at <https://kathmandupost.com/editorial/2018/11/22/striking-a-balance>; accessed October 8, 2020.
- The Record. 2019. Why Security does not Trump Privacy. November 23. Available at www.recordnepal.com/perspective/why-security-does-not-trump-privacy/; accessed August 23, 2020.
- The Rising Nepal. 2021. Nagarik App' Launched to Deliver Public Services from Home. January 16. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/nagarik-app-launched-to-deliver-public-services-from-home>; accessed January 19, 2021.
- The Rising Nepal. 2021. CCTV Cameras Aid Crime Investigations and Traffic Control. July 25. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/cctv-cameras-aid-crime-investigations-and-traffic-control>; accessed July 25, 2021.
- Tripathi, Ritesh. 2018. Birgunj to Install 6 CCTV Cameras on Border. *My República*, November 17. Available at <http://myrepublica.nagariknetwork.com/news/53547/>; accessed July 7, 2021.
- Upadhyay, Vineet. 2020. India Opposes Nepal's Installation of Omni-Directional CCTV Cameras on Border near Uttarakhand. *The New Indian Express*, August 8. Available at www.newindianexpress.com/nation/2020/aug/08/india-opposes-nepals-installation-of-omni-directional-cctv-cameras-on-border-near-uttarakhand-2180543.html; accessed July 7, 2021.
- Vrankulj, Adam. 2013. Nepalese Election Commission Builds Biometric Voter Database Ahead of Election. *Biometric Update*, January 10. Available at www.biometricupdate.com/201301/nepali-election-commission-builds-biometric-voter-database-ahead-of-election; accessed October 7, 2020.
- Vrankulj, Adam. 2013. Nepalese Biometric Voter Registry Reaches 12.1 Million. *Biometric Update*, July 17. Available at www.biometricupdate.com/201307/nepalese-biometric-voter-registry-reaches-12-1-million.

biometricupdate.com/201307/nepalese-biometric-voter-registry-reaches-12-1-million; accessed October 7, 2020.

Vrankulj, Adam. 2013. Nepalese Government Asks Gemalto and Morpho to Submit Financial Proposals for Biometric ID Cards. *Biometric Update*, October 22. Available at www.biometricupdate.com/201310/nepalese-government-asks-gemalto-and-morpho-to-submit-financial-proposals-for-biometric-id-cards; accessed October 6, 2020.

अर्याल, टंकराज, बबिता बस्नेत र निशुरत्न बस्ताकोटी। सन् २०२२। *महिला पत्रकारमाथि अनलाइन हिंसाको अवस्था*। काठमाडौँ : मिडिया एड्भोकेसी ग्रुप (म्याग)।

कपोरेटखबर। २०७८। सवारीसाधनको जानकारी अब नागरिक एपबाट हेर्न सकिने। असार २९। <http://corporatekhabar.com/> /सवारीसाधनको-जानकारी-अब-न/ मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको।

कान्तिपुर। २०७७। सीसीटिभी फुटेजको भरमा मुद्दा, आत्महत्यापछि सफाइ। भदौ २७। <https://ekantipur.com/news/2020/09/12/159987871209331952.html> मा उपलब्ध; भदौ २७, २०७७ मा हेरिएको।

कान्तिपुर। २०७७। ई-पासपोर्टको अन्वोल (सम्पादकीय)। असोज ८, पृ. ६।

कान्तिपुर। २०७७। ई-पासपोर्ट छापन पुनः टेन्डर। असोज ९, पृ. ४

कान्तिपुर। २०७८। नागरिक एपमा ८० थरी सेवा थपिँदै। वैशाख २०। <https://ekantipur.com/business/2021/05/03/162000424389888643.html> मा उपलब्ध; वैशाख २०, २०७८ मा हेरिएको।

कायस्थ, शुभ। २०७९। किन सार्वजनिक गरियो मतदाताको विवरण ? *नयाँ पत्रिका*, कात्तिक २६। <https://jhannaya.nayapatrikadaily.com/news-details/1899/2022-11-12> मा उपलब्ध, माघ १५, २०७९ मा हेरिएको।

खाइजू, ईश्वरकाजी। २०७८। अरनिको राजमार्ग अब भक्तपुर प्रहरीको निगरानीमा। *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असार १८। <http://annapurnapost.com/news/182296> मा उपलब्ध; असार २१, २०७८ मा हेरिएको।

गोरखापत्र। २०७७। लाइनबाट अनलाइन (सम्पादकीय)। माघ ४। <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2021-01-17-30276> मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको।

गौतम, गोकर्ण र कृष्ण ज्ञवाली। २०७७। हजार रुपैयाँको दोष ! *कान्तिपुर*, भदौ २८, पृ. १/११।

गौतम, प्रेम। २०७९। सिंसिटिभी फुटेज प्रकरण : छानबिन समितिले के सोध्यो, कर्मचारीले जवाफ के दिए ? *नयाँ पत्रिका*, साउन ४। www.nayapatrikadaily.com/news-details/91413/2022-07-20 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको।

- जैसी, वसन्त । २०७६ । सङ्कटमा गोपनीयता । *साझा बिसौनी*, चैत ७ । <https://sajhabisaanee.com/archives/17505> मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- टेक कागज । २०७९ । सिसिटीभी क्यामेराले कैद गरिएका डाटा सुरक्षित नै छन् भन्ने अनुमान गर्न सकिन्छ—सर्वोच्च अदालत । असार ३२ । <https://techkagaj.com/2022/07/16/4418/> मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- टेकपाना । २०७७ । नागरिक एपमा यति धेरै समस्या किन ? माघ ११ । www.techpana.com/2021/61478/ मा उपलब्ध; माघ १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, विजय । २०७७ । लोकल एजेन्टको विवादले ई-पासपोर्टको ठेक्का रद्द हुँदै । *कान्तिपुर*, भदौ २५, पृ. ९ ।
- तिलिचो न्युज । २०७९ । डिलिटेड (Deleted) भनिएको सिसिटिभि (CCTV) फुटेज कसरी देला अर्थले ? असार २८ । <https://tilichonews.com/2022/07/12/5701/> मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- तुखबर । २०७८ । मकवानपुरगढी-५ मा आजबाट राष्ट्रिय परिचयपत्रको विवरण दर्ता सुरु । साउन १८ । www.tukhabar.com/2021/08/125827/ मा उपलब्ध; साउन १९, २०७८ मा हेरिएको ।
- थामी, टेकराज । २०७७ । चाडपर्व शुरू भएसँगै बढ्यो चोरी : सीसीक्यामेराको दृश्य रेकर्ड हुने डिभिआर नै उठाउन थाले । *नयाँ पत्रिका*, कात्तिक ५, पृ. ३ ।
- दमासे, विजय । २०७७ । ई-पासपोर्ट छपाइको जिम्मा फ्रान्सेली कम्पनीले पायो । *आर्थिक अभियान*, कात्तिक ६ । www.abhiyandaily.com/newscategory-detail/376457 मा उपलब्ध; कात्तिक ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, तारानाथ । २०७५ । गोपनीयताको हक र हद । *कान्तिपुर*, साउन ३० । <https://ekantipur.com/opinion/2018/08/15/153429784885534138.html> मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- देवकोटा, नारायणी । २०७७ । हामी कस्तो निजत्व चाहन्छौं ? *कान्तिपुर*, असोज २५, पृ. ७ ।
- नयाँ पत्रिका । २०७९ । सिसिटिभी प्रकरण : बयानका लागि अर्थ समिति पुगे पूर्वअर्थमन्त्री शर्मा । साउन ५ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/91506/2022-07-21 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७९ । सिसिटिभी प्रकरण : छानबिन समितिको म्याद एक साता थपियो । साउन ६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/91546/2022-07-22 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७९ । सिसिटिभी प्रकरण : फरेन्सिक ल्याबका विज्ञहरूसँग छानबिन समितिले आजै छलफल गर्ने । साउन १० । www.nayapatrikadaily.com/news-details/91874/2022-07-26 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।

- नयाँ पत्रिका । २०७९ । सिसिटिभी प्रकरण : संसदीय छानबिन समितिले सभामुखलाई प्रतिवेदन बुझाउने । साउन १३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/92133/2022-07-29 मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । केन्द्रीय कारागारमा सीसीटिभी जडान । साउन १२ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/technology/155434-1532761320.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । 'नागरिक एप' सार्वजनिक : कागजात बोकेर सरकारी कार्यालय धाउनुपर्ने बाध्यताको अन्त्य । माघ २ । <https://pahilopost.com/content/20210115193812.html> मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल वाइड । २०७७ । एक लाख ६२ हजार बढीले डाउनलोड गरे 'नागरिक एप' । माघ ४ । www.nepalwide.com/news/120828 मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, रमेशकुमार । २०७७ । जब कोरोना अस्पतालको सीसीटिभी फुटेज लिक भयो....। *कान्तिपुर*, वैशाख १७, पृ. ५ ।
- फ्रिडम फोरम । २०७९ । *पत्रकारका लागि डिजिटल सुरक्षा सम्बन्धी उपयोगी जानकारी* । काठमाडौँ : फ्रिडम फोरम ।
- बडी एण्ड डाटा । सन् २०२२ । निर्वाचन आयोगलाई "मतदाताको व्यक्तिगत विवरण र गोपनीयता सम्बन्धि ज्ञापन पत्र" । <https://bodyanddata.org/निर्वाचन-आयोगलाई-मतदाता/> मा उपलब्ध; फागुन २, २०७९ मा हेरिएको ।
- बरामु, रीता । २०७७ । प्रविधिको पञ्जामा मानवअधिकार । *नयाँ पत्रिका* (झन् नयाँ), असार ६, पृ. ४ ।
- बर्मा, राजेश । २०७९ । सिसिटिभी फुटेज १३ दिनमा आफैं मेटिन्छ । असार २० । www.souryaonline.com/2022/07/471709.html मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- बीबीसी नेपाली । सन् २०१८ । राष्ट्रिय परिचयपत्र : तपाईंका गोप्य सूचना कति सुरक्षित ? नोभेम्बर १९ । www.bbc.com/nepali/46262809 मा उपलब्ध; जनवरी १८, २०२१ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, देवेन्द्र । २०७७ । ई-पासपोर्ट टेन्डर फेरि रद्द । *कान्तिपुर*, असोज ५ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/21/1600689199626697.html> मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- महत, विशाल । २०७७ । डिजिटल नेपाल निर्माणको आधार 'नागरिक एप' । *टेकपाना*, माघ ४ । www.techpana.com/2021/60001/ मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- महर्जन, हर्षमान । २०७९ । इन्टरनेटमा हामी कति सुरक्षित । *हिमाल*, वैशाख १३ । www.himalkhabar.com/news/129437 मा उपलब्ध; माघ १५, २०७९ मा हेरिएको ।
- मियाँ, अबदुल्लाह र कमल पन्थी । २०७७ । सीसीक्यामेराको निगरानीमा बाघ र गैंडा । *कान्तिपुर*, असोज २७ । <https://ekantipur.com/news/2020/10/13/160256019077873322.html> मा उपलब्ध; असोज २७, २०७७ मा हेरिएको ।

- रासस । २०७७ । दुई लाख ३८ हजारले डाउनलोड गरे 'नागरिक एप' । *गोरखापत्र*, माघ ५ । <https://gorkhapatraonline.com/economics/2021-01-18-30387> मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७८ । सरकारी सेवालाई प्रभावकारी बनाउन 'नागरिक एप' निर्देशिका । *रातोपाटी*, असार २३ । <https://ratopati.com/story/188732/2021/7/7/ministry-of-information> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको ।
- रिजाल, कृष्ण । २०७७ । 'नागरिक एप' सञ्चालनमा : अब सबै सरकारी सेवा नागरिक एपबाट । *नयाँ पत्रिका*, माघ ३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/58585/2021-01-16 मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रिपोर्टर्स नेपाल । २०७७ । राष्ट्रिय परिचयपत्र विवरण सङ्कलन अभियान । फागुन ८ । www.reportersnepal.com/2021/02/518502 मा उपलब्ध; चैत ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- वशिष्ठ, भूषिता । २०७७ । मुस्कुराउनुहोस्, तपाईं सीसीटीभीको निगरानीमा हुनुहुन्छ ! *कान्तिपुर*, असोज ३, पृ. ५ ।
- सापकोटा, रामु । २०७६ । जनताको जासूसीमा सरकार । *हिमालखबर*, माघ १५ । www.himalkhabar.com/news/111211 मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । नागरिक एपको समस्या हटाउन अर्को एप बनाइँदै । *सेतोपाटी*, माघ ६ । www.setopati.com/kinmel/others/226973/ मा उपलब्ध; माघ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- सौर्य अनलाइन । २०७९ । सिंसिटीभीको रिपोर्ट छानबिन समितिमा । साउन १० । www.souryaonline.com/2022/07/476151.html मा उपलब्ध; पुस ८, २०७९ मा हेरिएको ।
- स्मार्ट२४न्यूज । २०७७ । नागरिक एप' को लोकप्रिय बढ्यो, तीन दिनमै दुई लाख ३८ हजारले गरे डाउनलोड । माघ ५, <https://smart24news.com/news/7539/> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७८ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । फेसबुकमा फोटो राखेपछि भरुवा बन्दुकसहित ११ जना पक्राउ । असोज २९ । www.himalkhabar.com/news/119485 मा उपलब्ध; असोज २९, २०७७ मा हेरिएको ।